

**Cek
masa Yesu Kəriste
ma wuzar a Jan
Mey da ray dərewel ɳga
Cek ma wuzar a Jan**

Jan a wuzlala mey daa dərewel kede ɳgada ndəhay ɳga Gazlavay na, daa masa ata fa səram banay majə mey ɳga Yesu Kəriste. Bay Rawma zleezle a pa ray anja na, ɳga Gazlavay, a kəfdata vaw ta ndəhay daa mecəmey-ray ɳga Yesu, majə a gəmam ɳga pamara anda Gazlavay ba. Anda kede, Jan a wudey ɳga vəltar gədañ a ndəhay ɳga Gazlavay, amba a mbəkdamara Yesu ba. Asaya, Jan a wudey ɳga ləvtar na, fara fara, Yesu Kəriste a fənta masa-gəra anja hay la cəpa ta gədañ.

Daa dərewel e kede na, Jan a wuzey cek hay ga ma rəzla ndaw. Cek hay a na, Jan a hətatar anda mesəfnəy ma kar. Ara Yesu Kəriste ma wuzdara. Fa dəba ha, a wuzlalatərwa cek hay a. Cek hay masa anja ma hətatar na, mawatakaya ta cek hay mekele mekele. Pəles mabara, da daa ba, anjwa mabara a wudey ɳga ləvey «mekey bay-gula». Pəles magaza ta kiya magaza a wudey ɳga ləvey «meməcey, vəram, banay». Bəlay a wudey ɳga ləvey, slam-menjey ɳga masa-gəra ɳga Gazlavay (13.1). Gədem a wudey ɳga ləvey Satan, bay-malula (20.2-3). Berney ɳga Babilanw a wudey ɳga ləvey slam masa ndəhay fa kam

cek hay maaya ba da hwad a. Daa slam mekele mekele cek hay masa anja ma hətatar na, ata maasala (nəka 1.4; 1.12; 1.16; 5.1; 5.6; 8.2; 10.3; 12.3, leŋ 15.6). Fa Jəwif hay na, cek hay maasala a wudey ŋga ləvey cek hay a «makatakaya maaya maaya, mambəkakaya daa ba.»

Daa fasəlawal 1 haa 3 na, leeter hay maasala daha mawuzlalatakaya ŋgada ndəhay ŋga Yesu daa berney hay maasala masa daa hwayak ŋga Azi. Daa fasəlawal 4 ta 5 aa guzley da ray Yesu, Bəz-təbaŋ ŋga Gazlavay na, ara ndaw pal taava anja ma wusa ŋga wura dərewel mapadəkaya masa maslərbakaya ta tebed. Daa fasəlawal hay siya na, Jan aŋ guzley da ray cek ma da key ta pas masa Yesu ma wura dərewel mapadəkaya heyey sem. Dərewel kede fa wuzda ta fa Yesu Kəriste na, Gazlavay a fənta masa-gəra anja hay la cəpa ta gədaŋ, leŋ Satan, bay ata.

Daa dərewel e kede na, mey mekele mekele daha ŋga vəley gədaŋ a ndəhay:

Yesu fa zəley fa mey-slam ŋga ndaw a, ndaw a (3.20)

Maaya ŋga Gazlavay ma da sawa a ray ndaw ma jəkey sləmay fa mey anja (1.3)

Ndəhay ta maslaŋ hay masa da vad a həlmamara Bay Gazlavay na, kwara (fasəlawal 4 haa 5)

Da Jeruzelem mawiya ndəhay fa da səram banay daa saba (22.3-4)

Mey ŋgeeme

¹ Dərewel kede a wuzdərwa cek masa *Yesu *Kəriste ma wuzdatara ŋgada ndəhay ma ka

sləra aŋga hay. *Gazlavay a ləvar a Yesu: «Wuzdatara cek hay masa yah ma da ka ŋgada fa mey nekədey.» Da ray ŋgene, Yesu Kəriste ta', a slərwa maslaŋ aŋga da vad ŋgada fa ndaw ma ka sləra aŋga *Jaŋ, amba a wuzdara cek hay a kede tabiya. ² Cay, Jaŋ ta', a key sede da ray cek masa aŋga ma hətar tabiya. Anda meləvey, a wuzdatara a ndəhay, a ləvey: «Kede he ara mey ŋga Gazlavay fara fara, ara Yesu Kəriste ma wuzzdərwa.» ³ Maaya ŋga Gazlavay a sawa la a ray ndaw ma da jaŋga dərewel e kede fa mey ŋga ndəhay. Maaya ŋga Gazlavay a sawa la a ray ndəhay ma jəkam sləmay fa mey a kede. Mey a na, a wuzda cek ma da key. Asaya, maaya ŋga Gazlavay a sawa la a ray ndəhay ma təbmara mey mawuzlalakaya ha maja cek hay a tabiya daa dərewel e kede gweegwe cay a kam.

Jaŋ a catar har a ndəhay daa Egəliz hay maasala

⁴ Ara yah, *Jaŋ, ma wuzlala leeter kede. Ya cakwar har ŋgada akwar ndəhay ŋga Yesu daa *mecəmey-ray hay maasala daa hwayak ŋga Azi.

Anja Gazlavay ŋga pəskwar mey, asaya, ŋga njadakwar daa zazay. Anja na, aa daha dəga bəla ta ləmey daa ba aran, haa kasl wure kede, aŋga daha, asaya, a sawa la a bəla. Anja mesəfnay hay maasala masa ma njam fa mey ŋga slam-menjey ŋga Bay Gazlavay ŋga pəsmakwar mey, ŋga njadamakwar daa zazay may. ⁵ Asaya, anja Yesu *Kəriste, ndaw ma key sede da ray Gazlavay fara fara ta cəved e,

ŋga pəskwar mey, ŋga njadakwar daa zazay. Aŋga na, ara ndaw ŋgeeme ma sləkdfawa daa meməcey. Aŋga na, Bay ma wey da ray bay hay cəpa da bəla.

Yesu Kəriste he, a wudndakwar kalah. Ta məcey la maja aləkwa. Ta fa mambaz aŋga ma mbədwa daa meməcey aŋga, a ləhdandakwar daa mebərey. ⁶ Aŋga na, ta cəmndakwar ray la amba a tərdandakwar ŋga ndəhay aŋga hay, a key bay aləkwa. Anda kede, aləkwa ndəhay ma ka kwakwas ŋga Bay Gazlavay, Papaha. Ara aŋga ndaw masa ta gədaŋ, ndaw masa fa həlmamara ŋga sərmataw. *Amen.

⁷ Nəkmara, Yesu a fa sawa daa mekwte. Kwa waawa a hətar la ta dey aŋga. Kwa ndəhay masa ma sləkmara ta zəwet * a hətmar la may. Ndəhay da bəla tabiya, a təwam la maja aŋga. Fara fara cek aha a da key kəne. Amen.

⁸ Bay Gazlavay masa ta gədaŋ ma fənta cek hay cəpa, a ləvey: «Yah na, ndaw masa ŋgeeme, asaya yah ndaw madagway-dakw.» Aŋga na, aa daha dəga bəla ta ləmey daa ba aran, haa kasl wure kede, aŋga daha, asaya, a sawa la a bəla.

Yesu a wuzar vaw a Jaŋ

1:5 1.5 2.26; 7.14; 19.15; Kwa 1.18; Heb 9.14; 1Jŋ 1.7 **1:6** 1.6

5.10; 20.4, 6; 22.5; Mab 19.6; 1Pi 2.9 * **1:7** 1.7 ndəhay masa ma sləkmara ta zəwet: A wudey ŋga ləvey sewje pal masa ma sləka heyey daada ba. Ama a wudey ŋgaa guzley da ray ndəhay tabiya masa ma cəmdamara ḥay ata ŋga kəfsey Yesu, kwa Jəwif hay, kwa mahura hay ŋga Jəwif hay, kwa bay-ray hay ŋga Rawm may. **1:7** 1.7 1.13; Dan 7.13; Mt 24.30; Jaŋ 19.34, 37; 1Tes 4.17

1:8 1.8 1.4, 8; 2.8; 4.8; 11.17; 16.5; 21.6; 22.13; Mab 3.14; Iz 44.6

9 Ara yah, *Jaŋ, məlmakw akwar. Aləkwa macəmkaya ta Yesu, aləkwa fa sərkwa banay anda aŋga, aləkwa fa bəskwa banay anda aŋga, aŋga fa wey da ray aləkwa tabiya. Yah na, ta kərzamaya la, ta', a kəzlamaya a Patmaws, hwayak da wuzlah bəlay, majah yah ma wuzeey mey ŋga Gazlavay, asaya, majah yah ma wuzda Yesu *Kəriste na, ara cəved masa fara fara.

10 Pas pal daha, ara ta pas mesərfedey Bay Mahura Yesu, *Mesəfney ŋga Gazlavay ta sawa la a ray adaw. Daa ŋgene, ya cəney day maa guzlyta fa dəba adaw, anda taalam ma fey ta gədaŋ. **11** Day a, aa guzlyta, a ləvey: «Cek masa kah ma hətar kedə, maaya na, ka wuzlala aa derewel amba ka slərdatara ŋgada mecəmey-ray hay maasala ŋga ndəhay ŋga Yesu daa berney ŋga Efez, daa berney ŋga Səmirna, daa berney ŋga Pərgam, daa berney ŋga Tiyatir, daa berney ŋga Sardes, daa berney ŋga Filadelfi, len daa berney ŋga Lawdise.» **12** Masa day a maa guzlyta la na, pəla! ya mbədwa dey a fa dəba, amba ya hətar ndaw masa maa guzlyta heyey. Ama ya da nəkey dey na, a ray petərla hay ŋga bərey magaza maasala ma wafsam pəlŋged pəlŋged. **13** Da wuzlah petərla hay a na, ya hətey cek anda ndaw. Aŋga ta zana maazəma fa vaw kasl a dəba salay. Daa dadak aŋga na, cek anda zewed ŋga bərey magaza majəwkaya.

14 Engwec ŋga ray ŋga ndaw aha a wedey mabara ndəd-nded anda gagəmay. Bəz ŋga dey

an̄ga, a ley dey anda awaw. **15** Asaya, salay an̄ga a wedey njəlay njəlay anda b̄orey ma bawa daa awaw. Aa guzley day mahura, a cəney anda yam daa maajərav mahura. **16** Ndaw aha, an̄ga ta wurzla hay maasala makərzatakaya da har-zəmay an̄ga. Dəlaw masa mey a makədkaya dey cew e cew e fa bawa da mey an̄ga. Dey an̄ga a wedey anda pas ma wedey ta wuzlah-pas.

17 Masa yah ma hətar la anda kede na, tad! ya tədsey asi salay an̄ga anda ya ta məcey sem. An̄ga may, ta', a təldərwa har-zəmay an̄ga, a pa a ray adaw, a ləvya: «Ka da zlurey ba! maja yah na, ndaw masa ŋgeeme, asaya yah ndaw madagway-dakw. **18** Yah na, ndaw masa ta dey. Ya ta məcey la, ama nəkmara, ya ta sləkdfawa sem daa meməcey. Ya da njey ta dey ŋga sərmataw. Yah ta gədaŋ ŋga wey da ray meməcey, asaya yah ta gədaŋ ŋga wey da ray slam masa ndəhay maməctakaya ma njam da hwad a. **19** Ya fa ləvka saya, wuzlalata cek hay masa kah ma hətatar. Wuzlalata cek hay masa kah ma hətatar wure kede, asaya wuzlalata cek hay masa ma da kam kwa ŋgada fa mey cəpa may. **20** Ehe, mabara ŋga mey da ray wurzla hay da har-zəmay adaw ta petərla hay maasala heyey. Wurzla hay maasala a wudey ŋga ləvey, maslaŋ hay masa Gazlavay ma slərdatərwa ta da vad, ma pata pal pal aa Egəliz maasala heyey. Yaw, petərla hay maasala may a wudey ŋga

1:14 1.14 Dan 7.9; 10.6 **1:15** 1.15 14.2 **1:16** 1.16 maasala:
4.5; dəlaw: 2.12; 9.15; Heb 4.12 **1:17** 1.17 1.8; Dan 8.17-18
1:18 1.18 Rm 14.9; 1Kwr 15.3-4, 25-26

ləvey Egəliz hay maasala.»

2

*Mey masa Yesu ma slərdatara ɳgada ndəhay
daa Egəliz da Efez*

¹ Ndaw a heyey aa guzlyा saya, a ləvey: «Kah, *Jaŋ, wuzlala mey adaw masa yah ma daa guzldakawa kede amba ka slərdara ɳgada mašlaŋ ɳga Gazlavay ma jədā mecəmey-ray ɳga ndəhay adaw hay daa berney ɳga Efez. Ləvtar na,

kede he ara mey adaw, yah, ndaw ta wurzla hay maasala da har-zəmay. Asaya, yah, ndaw ma pəkey da wuzlah petərla hay maasala ma wadsam. ² Yaw, ya səra menjey akwar, ya səra akwar fa kəddamara vaw ta menjey a, asaya ya səra akwar fa bəsmara banay. Ya səra akwar fa vəlmatar cəved ɳgada ndəhay malamba hay ɳga samawa a wuzlah akwar daa ba. Ndəhay malamba hay a, a ləvam, ata ndəhay adaw hay meslərey, anja ɳgene, ara ndəhay adaw hay meslərey ba. Akwar ta saŋgalamara mey ata la, ka sərmara na, ara ndəhay membərzley. ³ Akwar ta bəsmara banay la maja yah, ka ta gəram daa ba. ⁴ Ama mey pal daha. Akwar fa wudmaya * anda ɳgeeme daa saba. Maja ɳgene, ya wudey ɳga mbədkwar ray da ray a. ⁵ Wulkam da ray

2:1 2.1 1.16, 20; Ef 1.1 **2:2** 2.2 2Kwr 11.13; 1Jŋ 4.1 *** 2:4** 2.4
akwar fa wudmaya: Ndəhay mekele a cəndamara mewudey-vaw
ara mewudey-vaw da wuzlah ndəhay daa mecəmey-ray ɳga
ndəhay ɳga Yesu.

menjey akwar masa maaya zleezle. Nəkmara taw, wure kede akwar ta vəhmawa sem a dəba. Anda kede, si ka mbəddamara menjey akwar, ka səpmara Gazlavay ta mevel pal, amba menjey akwar a, a key anda zleezle cənja. Da daa ba na, ya sawa la ŋga la petərla akwar daa slam aha. ⁶ Ama taa slam laŋgar na, ya faa həmdakwar ara mey ba, maja akwar fa wudam ŋga jəkey sləmay fa meesərkedey ŋga ndəhay ŋga Nikwala [†] daa ba səlak. Yah may, ya wudey meesərkedey ata ba.

⁷ «Anda kede, da ndaw, aŋga ta sləmay na, si a jəkey sləmay ŋga cəney mey masa *Mesəfnəy ŋga Gazlavay ma wuzdatara ŋgada mecəmey-ray hay ŋga ndəhay adaw hay. Da ndaw ta fəna bay-malula sem ta gədaŋ na, ya da vəlar cəved ŋga zəmey babəza ŋga wudez masa daa jerne ŋga Gazlavay ma vəley heter mendəvey ba.»

Mey masa Yesu ma slərdatara ŋgada ndəhay daa Egəliz da Səmirna

⁸ Ndaw a heyey aa guzlya saya, a ləvey: «Kah, *Jaŋ, wuzlala mey adaw masa yah ma daa guzldakawa kede amba ka slərdara ŋgada maslaŋ ŋga Gazlavay ma jəda mecəmey-ray ŋga ndəhay adaw hay daa berney ŋga Səmirna. Ləvtar na,

^{2:5} 2.5 2.16, 22; 3.3, 19 [†] ^{2:6} 2.6 ndəhay ŋga Nikwala: Ara ndəhay maa sərkadam mey ŋga Yesu ta cəved e ba. A batamata ndəhay ŋga key cek malamba. ^{2:7} 2.7 22.2, 14, 19; MC 2.8-9; 3.22; Ez 28.13; 31.8; Mt 13.9, 43

kede he ara mey adaw, yah na, ndaw masa ŋgeeme, asaya yah ndaw madagway-dakw. Yäh, ndaw masa ta mœc ey la, ama ya ta slækfawa sem daa memœc ey a. ⁹ Ya sëra banay akwar, ya sëra akwar ndëhay masaviya hay. Ama fara fara, ya kadakwara, akwar ndëhay masa-zleley hay. Ya sëra ndëhay faa guzlam mey maaya ba da ray akwar may. Ndëhay a ŋgene a padamara ray ata ŋga *Jëwif hay, ama ara Jëwif hay ba, ara ndëhay ŋga *Sataŋ, bay-malula. ¹⁰ Menjey nekëdsey fede ka da sëram banay, ama ka da zluram ta banay a ba. Nëkmara, Sataŋ, bay-malula, a da këzlata ndëhay siya da wuzlah akwar aa fërsène, amba a jadakwar. Da ray ŋgene, ka sëram banay la haa dar kuraw. Njam majoratakaya maaya maaya haa kasl fa memœc ey akwar, anda kede, ya vëlkwär heter mendëvey ba la maja akwar ta kam bay-gula sem.

¹¹ «Anda kede, da ndaw, aŋga ta slëmay na, si a jëkey slëmay ŋga cëney mey masa *Mesëfney ŋga Gazlavay ma wuzdatara ŋgada mecëmey-ray hay ŋga ndëhay adaw hay. Yaw, da ndaw ta fëna bay-malula sem ta gëdaŋ na, fa da mœc ey ŋga dey cew daa saba sëlak.»

Mey masa Yesu ma slërdatara ŋgada ndëhay daa Egəliz da Përgam

¹² Ndaw a heyey aa guzly a saya, a lëvey:
«Kah, *Jaŋ, wuzlala mey adaw masa yah ma

2:8 2.8 1.8, 18 **2:9** 2.9 2Kwr 6.10; Jak 2.5; Sataŋ: 3.9; 2Kwr 11.14-15 **2:10** 2.10 Mt 10.28; 1Kwr 9.24-25 **2:11** 2.11 20.6, 14; 21.8

daa guzldakawa kedə amba ka slərdara ŋgada maslaŋ ŋga Gazlavay ma jədəa mecemey-ray ŋga ndəhay adaw hay daa berney ŋga Pərgam. Ləvtar na,

kedə he ara mey adaw, yah, ndaw masa ta dəlaw masa mey a makədkaya dey cew e cew e. ¹³ Ya səra berney masa akwar da hwad a ŋgene. Ara berney masa *Sataŋ, bay-malula, fa wey da hwad a. Akwar ndəhay ma pamaya ŋga ndaw akwar fara fara, akwar fa təbmaya anda Bay akwar cəŋga, kwa ta pas ata ma kədmara Antipas vagay fa mey akwar na, akwar ta mbəkdamaya daa ba. Yaw, Antipas na, ara ndaw masa ma gərey ba ŋga key sede da ray adaw. ¹⁴ Ama mey hay siya daha na, ya wudey ŋga mbədkwar ray nekədsey da ray a cəŋga. Ndəhay siya da wuzlah akwar fa təbmara meesərkedey ŋga ndaw mezəley Balam zleezle. Balam a taa sərkada bay daha la mezəley Balak ŋga təknata *Israyel hay ŋga zəmey aslaw ŋga kuley, ta ŋga ley vaw saw da palah. ¹⁵ Ndəhay mekele hay da wuzlah akwar fa kam anda Balam a may, fa təknam ndəhay ta meesərkedey ŋga ndəhay ŋga Nikwala. ¹⁶ Anda kedə, si ka mbəddamara menjey akwar da bəla. Da daa ba na, menjey nekədsey fedə, ya sawa la a wuzlah akwar ŋga kədsey vaw ta ndəhay a ŋgene ta dəlaw ma bawa da mey adaw heyey.

¹⁷ «Anda kedə, da ndaw, aŋga ta sləmay na, si a jəkey sləmay ŋga cəney mey masa

*Mesəfnay ɳga Gazlavay ma wuzdatara ɳgada mecəmey-ray hay ɳga ndəhay adfaw hay. Da ndaw ta fəna bay-malula sem ta gədanj na, ya vəlar cek mezəmey la masa yah ma da bāda ɳgada aŋga. Asaya, ya da vəlar ɳgada ndaw a, ndaw a aŋgwa mabara kerew kerew, masa mezəley mawiya mawuzlalakaya fa vədfa. Mezəley ɳgene kwa ndaw ma səra daa ba. Ma səra na, si ndaw masa mezəley a mavəldakaya ɳgada aŋga.»

*Mey masa Yesu ma slərdatara ɳgada ndəhay
daa Egəliz da Tiyatir*

¹⁸ Ndaw a heyey aa guzlyा saya, a ləvey: «Kah, *Jaŋ, wuzlala mey adfaw masa yah ma daa guzldakawa kede amba ka slərdara ɳgada maslaŋ ɳga Gazlavay ma jədfa mecəmey-ray ɳga ndəhay adfaw hay daa berney ɳga Tiyatir. Ləvtar na,

kede he ara mey adfaw, yah, Bəzey ɳga Gazlavay. Bəz ɳga dey adfaw, a ley dey anda awaw. Salay adfaw hay na, a wadam njəlay njəlay anda bərey maakuldsakaya. ¹⁹ Ya səra sləra akwar. Fara fara ya səra na, akwar fa wudəm vaw da wuzlah akwar. Asaya, akwar fa təbmara mey adfaw, akwar fa bəsmara banay maja yah. Akwar fa jənam vaw da wuzlah akwar. Cek hay a tabiya masa akwar ma kamata ɳgene, ta fənmara masa akwar ma kamata zleezle sem.

2:17 2.17 Ps 78.23-25; Jaŋ 6.48-51; aŋgwa: Zak 3.9; mezəley mawiya: 3.12; Iz 62.2; 65.15 **2:18** 2.18 1.14-15

20 Ama mey pal daha na, ya wudøy ḥga mbødkwar ray da ray a, majakwar fa vølmar cøved a ḥgwas mezøley Jezebel ḥgene ḥga tøknakwar. A pa ray aŋga anda *ndaw ma tøla mey ḥga Gazlavay ḥgaa sørkadata ndøhay ma ka sløra adaw hay. Meesørkey a ḥgene, fa tøknata ḥga ley vaw saw da palah ta ḥga zømey aslaw ḥga kuley. **21** Ya ta vølar dør nekødøy la ḥgada Jezebel e ḥga mbøddøda menjey aŋga da bøla, ama ta gømey daa ba, fa key cek hay malamba cøŋga. **22** Anda kede, ya da køzla ḥgwas aha fa guzer ḥga macay amba a sørey banay. Yaw, ndøhay ma lam vaw saw [‡] ta aŋga may, ya da sørdata banay ga anda aŋga. Da daa ba na, si a mbøkdamara menjey ata da bøla, si a mbøkdamara mejøkey slømay fa mey ḥga Jezebel e kwa. **23** Asaya, ya da kødta bøz aŋga hay vagay amba mecømey-ray hay ḥga ndøhay adaw hay cøpa a sørmarø ara yah ma gwa ḥga nøka mewulkey ḥga ndøhay ta cek hay ma mbafatar. Akwar cøpa, ya pølkwara mawurbay akwar la tøde fa sløra ḥga ndaw a, ndaw a.

24 «Akwar ndøhay siya daa mecømey-ray ḥga ndøhay adaw hay daa berney ḥga Tiyatir, akwar ta tøbmara mey ḥga ḥgwas Jezebel ḥgene heyey daa ba, akwar taa sørkadamara mey ḥga *Satan masa ndøhay ma zølmara “mey mabadakaya”, daa ba may. Ya fa da

2:20 2.20 Mesl 25.1-8; 1Bay 16.31; 2Bay 9.22, 30; SNM 15.20

[‡] **2:22** 2.22 Meley-vaw saw da palah fede kaa na, a wudøy ḥga løvey meney ray ḥgada cek mekele aa slam a ḥga Gazlavay.

2:23 2.23 22.12; Jer 11.20

këtkwar fa cek mekele daa ba,²⁵ si ka tëbmara
mey masa akwar ma cëndamara kede aa
mevel akwar, haa kasl pas masa yah ma da
vëhwa a bëla.

²⁶ Anda kede, da ndaw ma fëna Sataŋ, bay-
malula, sem ta gëdaŋ, asaya, da ta tëba mey
adaw la haa mendëvey ñga bëla na, ya da pa
amba a wey da ray ndëhay daa hwayak hay
tabiya. ²⁷⁻²⁸ Gëdaŋ masa yah ma da vëlar a
ndaw a ñgene na, ara gëdaŋ masa Papay ma
vëldiwa. Ta fa gëdaŋ a, a da tërey ñga bay
masa ta gëdaŋ anda zlanday ñga bërey. Da
ray ñgene, a da këdta ndëhay malamba hay
anda ndaw ma wuhey maŋgayak hay. Asaya,
ndaw ma sërey banay maja yah na, ya da vëlar
batay § ma wedsey njuzl a ta slam ñgaa përek.

²⁹ «Anda kede, da ndaw, anja ta slëmay
na, si a jëkey slëmay ñga cëney mey masa
*Mesëfney ñga Gazlavay ma wuzdatara ñgada
mecëmey-ray hay ñga ndëhay adaw hay.»

3

Mey masa Yesu ma slërdatara ñgada ndëhay daa Egëliz da Sardes

¹ Ndaw a heyey aa guzlyा saya, a lëvey:
«Kah, *Jaŋ, wuzlala mey adaw masa yah ma
daa guzldakawa kede amba ka slërdara ñgada
maslaŋ ñga Gazlavay ma jëdəa mecëmey-ray

2:25 2.25 3.11 **2:26** 2.26-27 12.5; 19.15; Ps 2.8-9 § **2:27-28**
2.27-28 batay: wurzla-baŋgay. A wudey ñga lëvey ndaw aha ta
tërey bay-gula sem. **2:27-28** 2.28 22.16

ŋga ndəhay adfaw hay daa berney ŋga Sardes.
Løvtar na,

kede he ara mey adfaw, yah, ndaw ta mesəfnay
hay maasala ŋga Gazlavay, leŋ ta wurzla hay
maasala makərzatakaya da har.

«Ya səra sləra akwar. Ndəhay a ləvam,
akwar ndəhay masa ta dey, ama akwar anda
ndəhay maməctakaya. ² Fara fara, sləra
akwar fa mey ŋga Gazlavay ŋgene na, a həcey.
Anda kede, sləkdfam, kam gədaŋ, amba kaa
zədfam ŋga sərmataw fa mey ŋga Gazlavay ba.
³ Sərfadamara mey ŋga Gazlavay masa akwar
ma cəndamara zleezle, mey masa akwar ma
təbmara. Təbmara mey a aa mevel akwar,
namar ray. Mbəd̄damara menjey akwar da
bəla, səpmara Gazlavay ta mevel pal. Da
akwar ta sləkdfam daa ba na, ya sawa la
a wuzlah akwar dərfafay anda ndaw-mayal,
akwar fa da sərmara pas a masa yah ma da
sawa ha daa ba. ⁴ Ama ta ŋgene cəpa, ndəhay
siya hay da wuzlah akwar fetede da Sardes, ta
dakalamata zana ata hay daa ba. Ya da pəkam
daa slam a ta zana mabara, maja ya nəkta na,
ata təde ŋga pəkam ta yah. ⁵ Anda kede,
ndaw ma fəna bay-malula sem ta gədaŋ na,
ya da kəzlar zana mabara fa vaw. Mezəley
anja mawuzlalakaya daa dərewel ŋga ndəhay
ma da hətam heter mendəvey ba na, ya fa da
vavəsa daa ba. Ya da ləvey ta gədaŋ fa mey
ŋga Papay, Bay Gazlavay, ta maslaŋ anja hay

na, kede he, ara ndaw adaw.

⁶ «Anda kede, da ndaw, aŋga ta sləmay na, si a jəkey sləmay ŋga cəney mey masa *Mesəfney ŋga Gazlavay ma wuzdatara ŋgada mecəmey-ray hay ŋga ndəhay adaw hay.»

*Mey masa Yesu ma slərdatara ŋgada ndəhay
daa Egəliz da Filadelfi*

⁷ Ndaw a heyey aa guzlya saya, a ləvey: «Kah, *Jaŋ, wuzlala mey adaw masa yah ma daa guzldakawa kede amba ka slərdara ŋgada maslaŋ ŋga Gazlavay ma jəda mecəmey-ray ŋga ndəhay adaw hay daa berney ŋga Filadelfi. Ləvtar na,

kede he ara mey adaw, yah, ndaw ŋga Gazlavay, yah ndaw ma mbərzley ba səlak. Yah ndaw ma kərza lekəle ma wura mey-slam ŋga slam masa Bay Davit ma wa. Da ya ta wura mey-slam a la na, kwa ndaw mekele ma gwa ma gərca daa saba. Yaw, da ya ta gərca sem may, kwa ndaw mekele ma gwa ŋga wura daa ba səlak.

⁸ «Ya səra sləra akwar. Asaya, ya səra, akwar ta gədaŋ nekədsey gway. Ama ta ŋgene he cəpa, akwar fa təbmara mey adaw ta mevel pal cəŋga, akwar ta mbəkdamara mey adaw daa ba. Ehe, ya ta wurkwar mey-slam la, kwa ndaw pal ma gwa ŋga gərca daa ba.

⁹ Jəkam sləmay maaya maaya fa cek masa yah ma da katara ŋgada ndəhay daa mecəmey-ray ŋga *Sataŋ, bay-malula. Ndəhay a ŋgene

a padamara ray ata ŋga *Jəwif hay, ama a mbərzlam, ata Jəwif hay ba. Nəkmara, cek masa yah ma da ka: ya da təktar day a ndəhay a, amba a samawa, a ragadam fa mey akwar. Anda kede, a da sərmara ya fa wudkwar kalah.

10 Akwar ndəhay adaw hay, akwar ta təbmara mey adaw la, akwar ta bəsmara banay la maja yah. Da ray ŋgene, ta pas masa banay ma da sawa a ray ndaw a, ndaw a, amba Gazlavay a nəka mevel ŋga ndəhay cəpa da bəla na, ya nəkfakwar dey la.

11 Fara fara, menjey nekədsey fedə ya sawa la. Anda kede, si ka pamara mey masa akwar ma cəndamara kede aa mevel akwar maaya maaya, amba ndaw a gwa ŋga vakwara mawurbay masa yah ma da vəldakwara ba. Mawurbay a na, ara heter mendəvey ba.

12 Anda kede, ndaw ma fəna bay-malula sem ta gədaŋ na, ya da njada a cakay Gazlavay ŋga sərmataw. Kwa cek ma da badərwa a palah daa ba səlak. Ya da wuzlala mezəley ŋga Gazlavay adaw fa vəda leŋ mezəley ŋga berney ŋga Gazlavay adaw. Anda meləvey, berney a na, ara *Jeruzelem mawiya, berney masa Gazlavay ma da slərdərwa ta da vad. Asaya, ya wuzlala mezəley adaw masa mawiya la fa ndaw a ŋgene.

13 «Anda kede, da ndaw, aŋga ta sləmay na, si a jəkey sləmay ŋga cəney mey masa *Mesəfnəy ŋga Gazlavay ma wuzdatara ŋgada

3:9 3.9 2.9; Iz 49.23; 60.14 **3:10** 3.10 1.9; Lk 21.19; 1Kwr 10.13;

2Pi 2.9 **3:11** 3.11 2.10, 25; 22.7, 12, 20; Zak 2.14 **3:12** 3.12

2.17; 14.1; 21.2; 22.4; Ez 48.35

mecəmey-ray hay ɳga ndəhay adaw hay.»

*Mey masa Yesu ma slərdatara ɳgada ndəhay
daa Egəliz da Lawdise*

¹⁴ Ndaw a heyey aa guzlya saya, a ləvey:
«Kah, *Jaŋ, wuzlala mey adaw masa yah ma
daa guzldakawa kede amba ka slərdara ɳgada
maslaŋ ɳga Gazlavay ma jədfa mecəmey-ray ɳga
ndəhay adaw hay daa berney ɳga Lawdise.
Ləvtar na,

kedə he ara mey adaw, yah, ndaw mezəley
Amen. Asaya, ara yah, ndaw ma key sede da
ray Gazlavay fara fara ta cəved e, ya mbərzley
ba səlak. Gazlavay a katərwa cek hay tabiya
na, ta fa yah. ¹⁵ Ya səra sləra akwar.
Sləra akwar a, a mbafaya ba, maja akwar fa
səpmara cəved adaw ta mevel pal daa ba.
Akwar fa wudmaya maaya maaya daa ba,
asaya akwar fa rəsmaya daa ba, akwar na, banj
ta banj gway. Kay, yah na, ya wudey ka njam
banj ta banj kəne ba. ¹⁶ Da ka njam banj ta banj ta
yah, anda kedə na, ya da kəzlakwar a hwayak
ta gədaŋ, anda ndaw ma kərdawa cek maaya
ba da mey.

¹⁷ «Ka wulkam na, akwar ndəhay mas-
zleley hay, akwar ta zleley ara mey ba. Asaya,
ka wulkam na, cek ma həcfakwar daa ba
səlak. Ama fara fara akwar ndəhay masa-viya
hay na, ka sərmara, ba daw? Ya nəkakwar
na, ka kamaya dey-ceceh. Akwar masa-viya
hay ta vaw ba' kəne. Akwar wulaf hay.

18 Anda kede, ya fa këtkwar. Samawa, hëdkam bërey magaza ma wedey njəlay njəlay fa yah, amba ka təram ndəhay masa-zleley fara fara. Samawa, hëdkam zana hay mabara ɳga kəzley fa vaw amba ndəhay a hëtmakwar akwar vaw ba' kene saba. Anda kede, hwaray fa da kakwar daa saba. Asaya, samawa, hëdkam slalak ɳga dey, amba ka hëtmar dey njəd-njed, akwar wulaf hay saba.

19 Kwa waawa masa yah ma wudfa na, ya mbədar ray, ya këta. Da ara anda kede na, si akwar, ndəhay da Lawdise, ka kam gədanj ɳga mbədsey menjey akwar da bëla, ka səpmara Gazlavay ta mevel pal. **20** Ehe, wure kede ya fa lecey fa mey-slam ɳga ndaw, ya fa zəley fa mey-slam a. Yaw, da ndaw a, ta cənda d'ay adfaw la, asaya, da ta wuryawa mey-slam a la na, ya da mbəzey fa aŋga amba ya zəmam daf daa slam a, yah ta aŋga, aŋga ta yah. **21** Yah, ndaw ma fəna bay-malula sem ta gədanj, ala manjatakaya ta Papay, Bay Gazlavay daa slam aŋga menjey. Anda kede, da ndaw ma fəna bay-malula sem ta gədanj na, ya da vəlar cəved amba a sawa, ya njam cew e aa slam adfaw menjey.

22 «Anda kede, da ndaw, aŋga ta sləmay na, si a jəkey sləmay ɳga cəney mey masa *Mesəfney ɳga Gazlavay ma wuzdatara ɳgada mecəmey-ray hay ɳga ndəhay adfaw hay.»

4

Mehəsley-ray ɳgada Bay Gazlavay da vad

¹ Fa dəba ha, yah, *Jaŋ, ya hətey cek mekele saya. Ya hətey na, mey-slam da vad mawurkaya. Ya cənda ȳay ɳga ndaw maa guzlyə ɳgeeme heyey. Day a, a cənwa ɳga gədaŋ anda taalam ma fey, a ləvya: «Təpwa fede a vad amba ya wuzdakawa cek masa ma da key ɳgada fa mey.»

² Menjey nekədsey na, *Mesəfnəy ɳga Gazlavay ta', a sawa a ray adaw. Fetede da gazlavay da vad, ya da nəkey dey na, a ray slam-menjey ɳga bay. Ndaw manjakaya da ray a. ³ Ndaw aha a mbey kalah anda aŋgwa hay maaya ma wadəm pəlŋged pəlŋged daa pas. Slam-menjey a mazlərkaya ta kwalay. Kwalay a, a wedsey kalah may anda aŋgwa maaya ma wedsey pəlŋged pəlŋged mezəley «emerat».

⁴ Slam-menjey hay mekele kwakwar cew a ray a məfad' a zlərmər ray ɳga slam-menjey heyey. *Bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad' * manjatakaya da ray slam-menjey hay a ɳgene. Ndəhay a, ata ta zana mabara fa vaw. Jikwew hay ɳga bay-gula mapatakaya da ray. Jikwew

4:2 4.2-3 5.7; Ps 11.4; 103.19 **4:3** 4.3 Ez 1.26-28 ^{*} **4:4** 4.4
Bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad': Ndəhay a wulkam a wudey ɳgaa guzley da ray səkway ɳga Israyel hay kuraw a ray a cew len da ray ndəhay meslərey ɳga Yesu kuraw a ray a cew. Anda kede, bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad' kede na, mapatakaya anda ndəhay masa Gazlavay ma ləhdata daa mebərey majəwey-mey ɳga Gazlavay magurma ta mawiya.

hay a ŋgene makatakaya ta bərey magaza ma wedey.

5 Var a zəmey wəd-wed, wəd-wed daa slam-menjey da wuzlah heyey. Asaya, var aa bəcey ta gədaŋ təzlaw! təzlaw! daa slam-menjey a. Daa slam a ŋgene, awaw hay maasala fa gədəm ŋgəler ŋgəler. Awaw hay maasala hay a ara mesəfnay hay maasala ŋga Gazlavay heyey.

6 Asaya, cek anda dəhwa fa mey ŋga slam-menjey a daha, fa wedey pəlŋged pəlŋged anda banjəra, dey a hətəy gurgwar a wurza.

Asaya, cek hay mekele daha məfad̄ ta dey, fa zlərmar ray ŋga slam-menjey da wuzlah heyey. Vaw ata cəpa na, dey hay wurcacak-cak. **7** Ray ŋga cek ŋgeeme, a nəkey anda ray ŋga mabar. Ŋga cek ŋga dey cew e na, a nəkey anda ray ŋga bəz-sla. Ŋga cek ŋga dey maakar a, a nəkey anda ray ŋga ndaw. Asaya, ŋga cek ŋga dey məfad̄ a, a nəkey anda ray ŋga bərgaday mahura masa fa jəvey. **8** Cek hay məfad̄ a, ata ta kərpasl maakwaw maakwaw. Vaw ata cəpa na, dey wurcacak-cak gway, kwa dasi kərpasl may. Cek hay a fa zlam walay taa vad̄, taa pas, a gəram ba, a ləvam:

Kah pal, Bay Gazlavay.

Kah pal, Bay Gazlavay.

Ahaw, kah pal, Bay Gazlavay.

Fara fara, kah, Bay Gazlavay,

4:4 4.4 Bay-ray hay: 5.5, 8, 10; 7.11, 13; 11.16; 14.3; 19.4; Iz 24.23; mabara: 6.11 **4:5** 4.5 8.5; 11.19; 16.18; 17.9; Mab 9.24; 19.16; Ez 1.13-14 **4:6** 4.6 15.2; Ez 1.22; cek hay məfad̄: 5.6, 8, 11; 6.1; 7.11; 14.3; 15.7; 19.4; Ez 1.5-12; 10.14

ndaw ta gədaŋ ma fənta cek hay cəpa.
 Kah na, kah daha dəga bəla ta ləmey daa ba
 aran,
 haa kasl wure kedə,
 kah daha.
 Asaya, ka sawa la a bəla.

⁹ Anda kedə, cek hay məfad ta dey heyey fa
 zlamar walay ŋgada Bay Gazlavay manjakaya
 daa slam-menjey aŋga heyey, ara aŋga ndaw
 masa ta dey ŋga sərmataw. A zlamar walay
 kəne na, ŋga həslmar ray, ŋga həlmamara, ta
 ŋga kamar suse. ¹⁰ Daa masa fa kamara kəne
 na, *bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad
 heyey fa ragadam fa mey ŋga Gazlavay, ndaw
 masa ta dey ŋga sərmataw, masa manjakaya daa
 slam-menjey aŋga heyey. Bay-ray hay a ŋgene
 fa həlmamara Gazlavay na, a pəkwmata jikwew
 ata hay heyey, a pamata fa mey ŋga slam-menjey
 ŋga Bay Gazlavay heyey, a ləvam:

¹¹ Bay ala Gazlavay, gədaŋ tabiya a sawa ta fa
 kah.

Kah tədə amba ndəhay a həlmamaka, a
 həslmaka ray,
 asaya kah tədə ŋga wey da ray cek hay
 tabiya
 maja kah ma katərwa cek hay tabiya.

Cek hay tabiya da bəla daha
 ara maja kah ma wudey ŋga katərwa.

5*Mey da ray derewel mapadakaya leŋ da ray
Bəz-təbəŋ*

¹ Masa yah, *Jaŋ, ya fa nəkey dey saya na, ya hətey dərewel daha makərzakaya da har ndaw masa manjakaya daa slam-menjey da wuzlah heyey. Derewel e aa da har-zəmay. Mawuzlalakaya dey cew e cew e, ama mapadakaya zlec! daa slam pal. Mey a maslərbakaya ta tebed slam maasala, amba ndaw a gwa ŋga wura ba.

² Fa dəbə ha, ya hətey maslaŋ ŋga Gazlavay masa ta gədanj. Aa fa wudey, a ləvey: «Ma gwa ŋga pəslta tebed ma slərba dərewel kede na, wa? Ma wusa ŋga wura dərewel e kede na, wa?»

³ Ama, kwa ndaw pal ma gwa ŋga wura daa ba səlak. Kwa ndaw ma pawa salay da vad, kwa ndaw ma sawa dama dama da bəla kede, kwa ndaw ma bawa daa vəged ma gwa ŋga wura dərewel e amba a nəkey dey a hwad a na, daa ba səlak. ⁴ Anda kede, yah, Jaŋ, ya ta təway la ga, maja kwa ndaw pal ma wusa ŋga wura dərewel e amba a nəkey dey a hwad a daa ba.

⁵ Da ray ŋgene, ndaw pal da wuzlah *bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad heyey aa guzlyā, a ləvey: «Ka təway ba. Nəka mabar ŋgene. A bawa daa səkway ŋga Juda. Ara ndaw ma yawa daa səkway ŋga Bay *Davit. Mabar a ŋgene ta fənta cek hay cəpa sem ta gədanj. Da ray ŋgene, a gwa ŋga pəslta tebed maslərbakaya slam maasala ŋgene, a wura dərewel e.»

6 Daa ŋgene, ya hətey ndaw malacakaya da wuzlah slam-menjey heyey ta bay-ray hay leŋ cek hay məfad̄ ta dey heyey. Ndaw a, a nəkey anda bəz-təbaŋ maslakaya d̄ay a, ama aa ta dey cəŋga. Aa ta dəram maasala * da ray, leŋ ta dey hay maasala †. Dey hay maasala a ŋgene ara mesəfn̄ey hay maasala masa Gazlavay ma slərdata aa slam wura wura da bəla cəpa.

7 Ndaw anda Bəz-təbaŋ heyey ta', a ŋgəchawa, a təba dərewel da har-zəmay ŋga ndaw manjakaya daa slam-menjey da wuzlah kaa heyey.

8 Masa anga ma təba dərewel e cay na, ta', cek hay məfad̄ ta dey, leŋ bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad̄ heyey a ragadam fa mey ŋga ndaw anda Bəz-təbaŋ a. Ata cəpa ta ganjaval da har, ta taasa hay ŋga bərey magaza marəhkaya ta cek meeŋgəsey mezey maaya. Cek meeŋgəsey a, aa mapakaya anda medərey-dəŋgay ŋga ndəhay ŋga Gazlavay. **9** Mahura hay ta cek hay məfad̄ ta dey heyey a zlamar walay mawiya ŋgada ndaw anda Bəz-təbaŋ kaa heyey, a ləvmar:

«Kah na, ka wusa ŋga la dərewel kede
ŋga pəslta tebed fa vədə

* **5:6** 5.6 dəram maasala: Daa dərewel ŋga Gazlavay «dəram» a wudey ŋga ləvey «cek ta gədaŋ». Nəka Mew 33.17; Dan 7.7, 24. «Maasala» a wufey ŋga ləvey «cek makakaya maaya maaya, mambəkakaya daa ba». † **5:6** 5.6 dey hay maasala: Anda Jak 4.10ma ləvey «dey hay» a wudey ŋga ləvey «mesərey cek hay cəpa». **5:6** 5.6 4.6-7; bəz-təbaŋ: 5.9, 12; 6; 7.17; 12.11; 13.8; Iz 53.7; Jer 11.19; Jaŋ 1.29; 1Pi 1.19; mesəfn̄ey hay maasala: 4.5; Zak 3.9 **5:7** 5.7 4.2, 9; 5.1, 13; 6.16; 7.10, 15; 19.4; 20.11; 21.5; 1Bay 22.19; Iz 6.1; Ez 1.26-28; 10.1 **5:8** 5.8 8.3-4; Ps 141.2; ganjaval: 15.2

maja ta kədmaka la vagay.
 Mambaz akah ta mbədwa la.
 Anda kede, ka ta mbədterwa ndəhay la
 dasi har ŋga Sataŋ
 amba a təram ndəhay ŋga Gazlavay.
 Kwa ndəhay masa daa səkway wura wura cəpa,
 masa maa guzlam ta mey wura wura cəpa,
 ta ndəhay daa wura daa wura cəpa
 masa daa hwayak hay cəpa na,
 ka ta mbədterwa sem.

10 Ka ta tərdata la ŋga ndəhay
 masa kah ma wey da ray ata,
 ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay,
 mapatakaya ŋga key sləra ŋgada Gazlavay.
 Anda kede, ndəhay a, a da wam da ray ndəhay
 da bəla.»

11 Fa dəba ha yah, Jaŋ, ya cəney dəy ŋga
 maslaŋ hay ŋga Bay Gazlavay da vad ga, a
 sləfam ba. Ya hətatar fa zlərmar ray ŋga slam-
 menjey ŋga Bay Gazlavay heyey, ŋga cek hay
 məfad ta dey, len ŋga bay-ray hay kwakwar cew
 a ray a məfad heyey. **12** Maslaŋ hay a, fa zlam
 walay ta gədaŋ, a ləvam:
 «Bəz-təbaŋ masa ma kədmara vagay heyey na,
 aa təde ŋga wey da ray cek hay tabiya,
 ŋga hətey zleley,
 ŋga hətey lenjesl,
 ta ŋga hətey gədaŋ.

Asaya, aa təde amba ndəhay tabiya a həslmar
 ray,
 aa səmam da ray mewedsey anŋa,

a həlmamara.»

¹³ Fa dəba ha, ya cənda d̄ay ɳga cek hay tabiya masa Gazlavay ma katərwa. Cek hay da vad, da bəla, daa vəged lej daa bəlay cəpa fa zlam walay, a ləvam:

Anja ndəhay ɳga həlmamara Gazlavay
manjakaya daa slam aŋga menjey,
lej Bəz-təbaŋ may.

Anja ndəhay ɳgaa həmdamatā,
ɳga həslmatar ray,
ɳgaa səmam da ray mewedey aŋga,
anja ɳga wam da ray cek hay tabiya ɳga
sərmataw!

¹⁴ Cek hay məfad ta dey heyey a
mbəddamatara, a ləvam: «*Amen, ɳga key
kəne.» *Bay-ray hay kwakwar cew a ray a
məfad heyey may a ragadam fa mey ata, a
həlmamatā.

6

Mey da ray derewel maslərbakaya

¹ Masa yah, *Jaŋ, ya fa nəkey dey saya na,
ya hətar Bəz-təbaŋ ma la derewel maslərbakaya
slam maasala heyey fa wura. Masa aŋga fa
pəslta tebed daa slam masa ɳgeeme na, ya
cənda d̄ay ɳga cek pal da wuzlah cek hay məfad
ta dey heyey. A wudey ta gədaŋ anda var maa
bəcey, a ləvey: «Hawa fedə.» ² Ya da nəkey dey
na, a ray pəles mabara fa bawa. Ndaw da ray
pəles e. Ndaw aha aa ta lalaŋ makərzakaya da
har. Ta', a vəlmar jikwew ɳga bay-gula. Aa fa

daw ŋga key bay-gula da ray masa-gəra hay ŋga Gazlavay saya.

³ Ta', Bəz-təbaŋ kaa heyey, a pəslta tebed daa slam ŋga dey cew e. Masa anŋa fa pəslta tebed daa slam ŋga dey cew e na, ya cənda d̄ay ŋga cek ŋga dey cew e da wuzlah cek hay məfad masa ta dey heyey, d̄ay a aa guzley, a ləvey: «Hawa fede.» ⁴ Daa ŋgene, pəles mekele ta', a bawa. Pəles e magaza. A pəskamar mey a ndaw da ray a, amba a daw a wudkatar d̄ay ŋga ndəhay da bəla, amba a kədəm vaw da wuzlah ata vagay vagay. Ta', a vəlmər dəlaw maazəma a har.

⁵ Ta', Bəz-təbaŋ heyey a pəslta tebed daa slam ŋga dey maakar a. Masa anŋa fa pəslta tebed daa slam ŋga dey maakar a na, ya cənda d̄ay ŋga cek ŋga dey maakar a da wuzlah cek hay məfad masa ta dey heyey, faa guzlwa, a ləvey: «Hawa fede.» Ya da nəkey dey na, a ray pəles matara fa bawa. Ndaw da ray pəles e na, anŋa ta kəlew ma wey cek da har. ⁶ Asaya, ya cəney d̄ay maa guzlwa da wuzlah cek hay məfad masa ta dey heyey. Day a, aa guzley, a ləvey: «Dala masa ndaw ma hətar daa sləra fa dər pal na, a da hədkey daw-zlaraway tərab-har gway. Da ara salaway na, a da key tərab tərab-har maakar. Ama mal ta wuzam * na, ka da wusmata ba, ara cek hay ŋga nəsam ba.»

6:2 6.2-8 19.11, 14; Zak 1.8; 6.1-7 * **6:6** 6.6 mal ta wuzam: Wuzam a na, ara yam ŋga babəza ŋga wudez maməslkaya. Cek mezəmey na, ndəhay a hətam ta banay majə daw a hədkey ba. Ama «ka da wusmata ba» ta mevey ŋga may a ŋgene a wudsey ŋga ləvey mal ta wuzam daha.

7 Ta', Bəz-təbaŋ heyey a pəslta tebed daa slam ŋga dey məfad a. Masa aŋga fa pəslta tebed daa slam ŋga dey məfad a na, ya cənda day ŋga cek ŋga dey məfad a da wuzlah cek hay məfad masa ta dey heyey, faa guzlwa, a ləvey: «Hawa fede.»

8 Ya da nəkey dey na, a ray pəles fa bawa. Vaw ŋga pəles e bərfakw a. Ndaw masa da ray a na, a zəlmara Meməcey, maja ara aŋga ma kədta ndəhay vagay. Slam masa ndəhay maməctakaya ma njam da hwad a fa səpar wurzay. Ngada ata cewete, ta', a vəlmatar gədan ŋga kədsey ndəhay reta ŋga reta da bəla vagay. A da ŋgəmamata ta dəlaw. Siya hay na, may a da kədta vagay. Siya hay saya, macay ma da kədta vagay. Asaya, siya hay, cek hay da ley ma da pəwmata.

9 Cay, Bəz-təbaŋ heyey a pəslta tebed daa slam ŋga dey zlam a. Masa aŋga fa pəslta tebed daa slam ŋga dey zlam a na, ya hətatar mesəfnəy ŋga ndəhay maməctakaya dasi slam-mefəkey cek ŋgada Gazlavay †. A kədfmata ndəhay a ŋgene vagay maja ata ma təbmara mey ŋga Gazlavay, asaya maja ata ma kam sede fa mey ŋga ndəhay da ray mey ŋga Yesu. **10** Mesəfnəy hay ŋga ndəhay kaa heyey a wudam ta gədan, a ləvam: «Bay Mahura, kah na, Bay Gazlavay pal. Kah ndaw ma mbərzley ba. Ndəhay da bəla ma kədmadar vagay na, ka da katar sariya na, ta vara? Ka da sərdata banay na, ta vara?»

6:8 6.8 Jer 14.12; Ez 14.21; Aw 13.14 † **6:9** 6.9 dasi slam-mefəkey cek ŋgada Gazlavay: Anda meləvey, ata da cakay Gazlavay, aa fa nəkfatar dey. **6:9** 6.9 1.2, 9; 12.11, 17; 19.10; 20.4; 1Jŋ 1.1-2 **6:10** 6.10 18.24; Ps 13.2-3; Mew 32.43; Lk 18.7

11 Fa dəba ha, ta', a vəlmatar jəbe mabara ŋgada ndəhay maməctakaya kaa heyey, a ləvmatar: «Njam fede, məskam vaw nekədey. Məskam vaw haa ata ma kəd̄mata məlmakw akwar hay masa ma kam sləra da bəla ŋgada Gazlavay anda akwar la d'agay. Ata na, mapatakaya ŋga məcey anda akwar. Fa dəba ha, sariya ŋga Gazlavay a key la.»

12 Masa yah, Jaŋ, ya fa nəkey dey saya na, ya hətar Bəz-təbaŋ heyey fa pəslta tebed̄ daa slam ŋga dey maakwaw a. Masa aŋga ma pəslta tebed̄ daa slam ŋga dey maakwaw a cay na, hwiyak a wusey ta gədaŋ. Pas a mbəd̄sey matara təlekw təlekw. Kiya may a mbəd̄sey magaza anda mambaz. **13** Asaya, wurzla hay aa kwacamawa kurtata-ta' da gazlavay da vad anda babəza ŋga wudez manjurlakw a masa memed̄ ma kwiydərwa a hwayak. **14** Slam da gazlavay da vad' taa yihey sem anda ndaw ma ped̄sey dərewel, ma la, ma pa aa slam mekele. Aŋgwa hay ta hwayak hay da wuzlah bəlay ta ŋgəcham sem daa slam ata. **15** Ndəhay da bəla cəpa ta bam sem. Kwa bay hay, kwa ndəhay mahura hay, kwa *bay-ray ŋga sewje hay, kwa masa-zleley hay, kwa masa-gədaŋ hay, len̄ beke hay ta ndəhay masa beke ba hay, ndəhay cəpa ta hwam sem ŋga bamawa aa bədam hay, a dəba hutkwam hay da aŋgwa. **16** Ndəhay a kefe a wudam ŋgada aŋgwa hay ta ŋgada hutkwam

6:11 6.11 jəbe mabara: 3.5, 18; 4.4; 7.9, 13; 19.8, 14; Iz 61.10

6:12 6.12-13 8.5, 12; 11.13, 19; 16.18; Jwl 2.10; Mt 24.29 **6:14**
6.14 16.20; 20.11; Iz 34.4; Heb 1.11-12 **6:15** 6.15 Iz 2.10, 19, 21;
24.21

hay masa ata ma þam asiya kaa heyey, a lëvam: «Bœzlmawa a ray ala, þadamandar amba ndaw manjakaya daa slam-menjey da wuzlah heyey a hëtnadar ba, asaya, amba Bœz-tëþan heyey a kërzandar ta sariya anga ba. ¹⁷ Fara fara dar a masa ata cewete ma da kamara sariya ha kede na, ta wuswa sem. Da ray ñgene, kwa ndaw fa da gwa ñga lëhey ta pas a ñgene daa ba.»

7

Mey da ray cek matëhkaya fa dangay ñga ndëhay Israyel hay gabal temere ta kwakwar mëfad a ray a mëfad

¹ Fa dëba ha, yah, *Jaŋ, ya hëtey maslaŋ hay mekele mëfad ñga Gazlavay. Ata malacatakaya pal pal ta mey cakay hay mëfad ^{*} ñga bëla. Fa tëkmara memed ma kawa ta mey cakay hay a amba memed e, a key saba. Anda melëvey, a key da hwayak saba, a key kwa da ray bëlay saba, kwa da ray wudez hay saba.

² Cay, ya hëtey maslaŋ pal mekele fa sawa ta wurza. An̄ga ta cek masa Bay Gazlavay, ndaw masa an̄ga daha ta dey ñga sërmataw, ma da tëhtara [†] fa dangay ñga ndëhay an̄ga hay. Ta', a zëltérwa maslaŋ hay mëfad masa Gazlavay ma

6:16 6.16 5.7; Aw 10.8; Lk 23.30 **6:17** 6.17 Jwl 2.11; Nah 1.6; Saw 1.14-18; Mal 3.2 ^{*} **7:1** 7.1 cakay hay mëfad: «Mëfad» a wudsey ñga lëvey da bëla tabiya. **7:1** 7.1 9.14-15; Jer 49.36; Dan 7.2 [†] **7:2** 7.2 cek masa Bay Gazlavay ma da tëhtara: Cek masa Gazlavay ma tëhtara na, a wuzdérwa ndëhay a ara ndëhay ñga Gazlavay. Da daa ba, a wuzdérwa ndëhay a, Gazlavay ta lëhdata sem, fa nökfatara dey. Nëka Ez 9.4.

vəltar gədaŋ ŋga nəsey hwayak ta bəlay heyey.
 A zəltərwa ta gədaŋ, a ləvtar: ³ «Ka da nəsmata
 hwayak ta bəlay leŋ wudez hay ba dəgəy. Si
 wara ala ma təhmatar cek fa dəŋgəy ŋga ndəhay
 ma ka sləra ŋga Gazlavay aləkwa la dəgəy.»

⁴ Fa dəba ha, a wuzdamatiwa ndəhay masa ta
 cek matəhtakaya fa dəŋgəy kaa heyey tabiya. Ya
 cənda na, ata gabal temere ta kwakwar məfad a
 ray a məfad. Ndəhay a ŋgene, ata daa səkway
 hay tabiya ŋga *Israyel. ⁵ Ndəhay a na,
 ata gabal kuraw a ray a cew daa səkway ŋga
 Juda,

gabal kuraw a ray a cew daa səkway ŋga Ruben,
 gabal kuraw a ray a cew daa səkway ŋga Gat,
⁶ gabal kuraw a ray a cew daa səkway ŋga Aser,
 gabal kuraw a ray a cew daa səkway ŋga Naftali,
 gabal kuraw a ray a cew daa səkway ŋga
 Manase,

⁷ gabal kuraw a ray a cew daa səkway ŋga
 Simeyanw,

gabal kuraw a ray a cew daa səkway ŋga *Levi,
 gabal kuraw a ray a cew daa səkway ŋga Isakar,
⁸ gabal kuraw a ray a cew daa səkway ŋga
 Zabulaŋw,

gabal kuraw a ray a cew daa səkway ŋga
 *Jawzef,

leŋ gabal kuraw a ray a cew daa səkway ŋga
 Benjameŋ.

*Mey da ray ndəhay da bəla tabiya makus-
 takaya*

9 Fa dəba ha masa yah ma hətatar ndəhay *Israyel hay la na, ta', ya hətey ndəhay mekele ga makustakaya saya, a sləfam ba. A samawa da wuzlah ndəhay daa wura daa wura cəpa, daa hwayak hay cəpa, a bamawa daa səkway wura wura cəpa, aa guzlam Mey hay wal wal cəpa. Ata tabiya fa Mey ɳga slam-menjey ɳga Bay Gazlavay leŋ fa Mey ɳga Bəz-təbaŋ ɳga Bay Gazlavay heyey. Ata cəpa ta jəbe mabara fa vaw, ta Mey-har ɳga gendew da har ɳga həsley ray a Bay Gazlavay ta Bəz-təbaŋ aŋga.

10 Ndəhay a faa guzlam ta gədaŋ, a ləvam: «Ma ləhdamandar na, ara Gazlavay aləkwa manjakaya daa slam aŋga menjey ta Bəz-təbaŋ aŋga ha kede.»

11 Slam-menjey masa da wuzlah heyey ta *bay-ray hay leŋ cek hay məfad ta dey heyey na, maslaŋ hay tabiya ɳga Bay Gazlavay, a zlərmatar ray. Maslaŋ hay a, a ragadam, dəŋgay dar! a hwayak fa Mey ɳga slam-menjey heyey, a həlmamara Gazlavay, **12** a ləvam: «Amen, Bay Gazlavay aləkwa.

Anja ndəhay ɳga həlmamaka, ɳga
həmdamaka,
kah ndaw masa ta leŋgesl.

Anja ndəhay ɳga kamaka suse, ɳga həslmaka
ray,

kah ndaw ma wey da ray cek hay tabiya,
kah ndaw masa ta gədaŋ.

Cek hay a kede ɳga key kəne ɳga sərmataw.
Amen.»

¹³ Ndaw pal dasi bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad̄ heyey aa cəfd̄aya, a ləvey: «Ka sərta ndəhay ta jəbe mabara kede daw? A samawa na, dama?» ¹⁴ Ya mbəd̄dara, ya ləvar: «Ara kah ma səra, Bay adaw. Yah na, ya səra ba.»

A mbəd̄diwa, a ləvey: «Ara ndəhay ma bamawa cay daa banay mahura da bəla. Ta pərmata jəbe ata hay la daa mambaz ɳga Bəz-təbaŋ ɳga tərey mabara. ¹⁵ Ara maja ɳgene, ndəhay a ma lacam fa mey ɳga slam-menjey ɳga Bay Gazlavay heyey. Fa həlmamara Gazlavay taa vad̄, taa pas daa Way-mekey-kwakwas aŋga da vad̄. Ndaw masa manjakaya daa slam-menjey da wuzlah heyey, fa nəkfatar dey, fa bərdata.

¹⁶ May fa da catar ɳgada ndəhay a ɳgene daa saba, yam fa da katar daa saba may. Kwa pas fa daa wurwa ɳga ndəlta daa ba, kwa meeme fa da ndəlta daa ba, ¹⁷ maja Bəz-təbaŋ masa daa slam-menjey heyey, a da tərey ɳga mecəkwer ata. A da handata aa wurak ɳga yam ma vəley heter mendəvey ba. Asaya, Gazlavay a da takwadatara matəway daa dey ata cəpa.»

8

Mey da ray ma pəsltey tebed ɳga dey maasala ha

¹ Fa dəba ha, Bəz-təbaŋ heyey a pəslta tebed ɳga dey maasala ha. Daa masa aa ma pəslta la, cek hay tabiya da gazlavay da vad̄ manjatakaya

7:13 7.13 6.11; 7.9 **7:14** 7.14 1.5; 22.14; Ps 51.9; Dan 12.1; Mt 24.21 **7:15** 7.15 21.3 **7:16** 7.16 Iz 49.9-10 **7:17** 7.17 5.6; 21.6; Jaŋ 10.10, 11; Ez 34.11-16, 23-24; matəway daa dey: 21.4; Ps 126.5-6; Iz 25.8

teete haa mənet kwakwar maakar. ² Yah,
 *Jaŋ, ya da nəkey dey na, ya hətey maslaŋ
 hay maasala ŋga Gazlavay malacatakaya fa mey
 anga. Ta', a vəlmatar taalam hay maasala a
 maslaŋ hay a.

³ Daa ŋgene, maslaŋ mekele daha fa kərzey
 taasa ŋga bərey magaza. Taasa ha maamandaw
 na, faa ŋgəsam cek mezey maaya ŋgada Ga-
 zlavay da hwad a ŋga dərmər dan̄gay. Maslaŋ
 a, a sawa, deŋ! a lecey gweegwe ta slam-
 meewurey cek mezey maaya ŋgada Gazlavay
 makakaya ta bərey magaza. Ta', a vəlmar cek
 mezey maaya ga ŋgaa ŋgəsey amba kakas aha
 ta medərey-dan̄gay ŋga ndəhay ŋga Gazlavay
 tabiya a wusam fa vəða. Anda kede, a pa cek
 mezey maaya heyey a ray slam aha, aa ŋgəsa fa
 mey ŋga slam-menjey ŋga Bay Gazlavay heyey.

⁴ Daa masa maslaŋ faa ŋgəsa cek mezey maaya
 kaa heyey, kakas a, a bawa daa taasa da har
 maslaŋ a, ta', aa ŋgəsey, a wusey fa mey ŋga
 Gazlavay a vad ta medərey-dan̄gay ŋga ndəhay
 ŋga Gazlavay heyey.

⁵ Masa maslaŋ ŋga Gazlavay heyey ma ka cek
 aha la, anda kede na, len! a la taasa heyey,
 a hərcawa awaw da ray slam-meewurey cek
 heyey, ta', a kwiydərwa awaw a, a bəla. Menjey
 nekədsey, var ta', a zəmey wəd-wed, wəd-wed,
 ta', aa bəcay təzlaw! təzlaw! Hwiyak a wusey ta
 gədaŋ gədek gədek anda an̄gwa ma bəzley.

8:1 8.1 Zak 2.17; Hab 2.20 **8:2** 8.2 taalam hay: Jes 6.4, 6; Mt 24.31 **8:3** 8.3 5.8; Mab 30.1, 3 **8:5** 8.5 4.5; 6.12-13; Lev 16.12;
 Ez 10.2

Mey da ray taalam hay məfad ḥeeme

6 Fa dəba ḥga cek hay a ḥgene, maslaŋ hay maasala ta taalam hay da har a ciyam vaw amba a famata taalam hay a. **7** Maslaŋ ḥeeme ta', a fa taalam an̄ga. Lanja a kwiyya a bəla majahadakaya ta awaw ta mambaz. Bəla ha a wunkey slam maakar. Slam pal awaw a wawura ta wudez hay da hwad' a cəpa. Kusaf masa meendəbek e cəpa ta wewurey sem.

8 Cay, maslaŋ ḥga dey cew e, ta', a fa taalam an̄ga may. Cek anda an̄gwa mahura, awaw fa gədəy njəm-njem da ray a, a kəzlwa təzlem! aa bəlay. Bəlay a, a wunkey slam maakar. Slam pal a tərey ḥga mambaz. **9** Cek hay masa daa yam a, a wunkey slam maakar. Slam pal, cek hay a cəpa a məcam. Kwambiwal hay ma pəkam da ray yam a, a wunkam slam maakar. Slam pal, kwambiwal hay a cəpa a nəsam.

10 Cay, maslaŋ laŋgar ta', a fa taalam an̄ga. Ara maslaŋ ḥga dey maakar a. Wayam hay leŋ wurak hay ḥga yam a wunkam slam maakar. Slam pal, wurzla mahura fa gədəy njəm-njem anda awaw, a kəzlwa a hwad' a. **11** Mezəley ḥga wurzla ha «Wurzla-Dedəwek». Masa aa ma kəzlwa la aa wayam kaa heyey na, ta', wayam hay a, a wunkam slam maakar. Slam pal, yam da hwad' a ta tərey sem dədəwek. Ndəhay ga ta məcam sem majā yam meedəwek ehe, aa ta mewer da hwad' a.

12 Cay, maslaŋ mekele saya a fa taalam aŋga may. Ara maslaŋ ŋga dey məfađ a. Masa aa ma fa la na, cek a təbzla mewedey ŋga pas, mewedey ŋga kiya, leŋ ŋga wurzla hay. Mewedey ŋga pas, ŋga kiya, leŋ ŋga wurzla hay a wunkey slam maakar. Slam pal a wedey saba. Anda kede, ləvanj a key nekədsey. Anda meləvey daa mevərndey na, pas a tey bərey daaŋgafad gway. Dasi tavad na, kiya ta wurzla hay a wad'am bərey daaŋgafad gway may.

Mey da ray banay ma da sawa

13 Fa dəba ha, ya da nəkey dey na, ya hətey bərgaday fa jəveye dərenj da vad. Ya cənda fa wudey ta gədaŋ, a ləvey: «Waay! Waay! Banay a sawa la a ray ndəhay cəpa da bəla. Maslaŋ hay maakar daha ta famata taalam ata hay daa ba aran. Da ta famata cay na, banay a sawa la ga.»

9

Mey da ray taalam ŋga dey zlam a

1 Cay, maslaŋ mekele ta', a fa taalam aŋga may. Ara maslaŋ ŋga dey zlam a. Menjey nekədsey, yah, *Jaŋ, ya hətey wurzla ma kəzlwa da vad a hwayak. A vəlmər lekəle amba a wura vəged meselelenj e *. **2** Ta', wurzla ha a wura vəged e. Kakas a bawa da hwad a anda ndaw ma ndəley meləmey hay ga daa wurak mahura. Sərat! a

8:12 8.12 6.12-13; Iz 13.10; Ez 32.7-8 *** 9:1** 9.1 Vəged meselelenj e na, ara vəged masa mesəfnəy hay ŋga bay-malula matəbzlatakaya da hwad a. **9:1** 9.1 vəged meselelenj e: 11.7; 20.1; Jəw 26.6; 28.22; Lk 8.31; 2Pi 2.4

serta pas. Ləvaŋ təbzlelem! a key. ³ Ta', ayakw hay a bamawa daa kakas a, a bəla, a hətam gədaŋ ŋga zey ndəhay anda arac. ⁴ A ləvmatar a ayakw hay a amba a zəmam kwa guzer ba, kwa wudez pal ba, asaya, a da zəmam cek mekele ma pəcwa daa hwiyak ba. Ama a da zam na, si ndəhay masa Gazlavay ma təhtar cek fa dançay ata hay daa ba səlak. ⁵ Asaya, a ləvmatar a ayakw hay a ŋga kədmata ndəhay vagay ba. Si a sərdamata banay gway haa kiya zlam. Mezey ŋga ayakw hay a na, a da catar anda mecey ŋga arac. ⁶ Daa kiya zlam a kədse, ndəhay a, a daa cəfdam meməcey amba a səram banay saba, ama fa da hətam meməcey daa ba. Fara fara a wudam ŋga məcey, ama kwa fa da hətam slam ŋga məcey daa ba səlak.

⁷ Ayakw hay kaa a nəkam anda pəles hay masa ma jəwmata cay ŋga daw aa vəram. Ata ta cek anda jikwew ŋga bay-gula da ray, makakaya ta bərey magaza. Dey ata na, anda ŋga ndəhay.

⁸ En̄gwec da ray ayakw hay a, maazəma səlep səlep anda ŋga ŋgusay. Sler ata hay yin̄-yen̄ anda ŋga mabar. ⁹ Ayakw hay a, dadak ata hay masərtatakaya ta cek anda zana ŋga bərey masa ma kəzlamata ŋgadaa vəram. Zlara ata hay a mbam mey anda seret hay ga masa pəles hay ma hwadamara ŋgadaa vəram. ¹⁰ Asaya, kwetel ata cəb-ceb anda ŋga arac. A zam ndaw anda arac may. Ara kwetel hay a ŋgene ma

9:2 9.2 MC 19.28; Mab 19.18 **9:3** 9.3-11 Mab 10.12-20 **9:4**

9.4 7.2-3 **9:6** 9.6 Jəw 3.21; Jer 8.3 **9:7** 9.7 Jəw 39.19-20; Jwl
2.4 **9:8** 9.8 Jwl 1.6 **9:9** 9.9 Jwl 2.5

vəlmatar gədaŋ ŋgada ayakw hay a, amba a zamata ndəhay daa kiya zlam heyey. ¹¹ Bay ŋga ayakw hay a na, ara maslaŋ ŋga bay-malula masa ma wa vəged masa selelen̄ heyey. Ta mey *Hebəre a zəlmara maslaŋ a «Abadan̄w», ta mey Gerek a zəlmara «Apaliyan̄w». Mezəley hay cewete kede a wudey ŋga ləvey: «cek ma nəsey cek hay mandaw mandaw.»

¹² Anda kede, banay ngeeme na, ta ndəvey cay. Ama wam vaw, maja banay hay mekele cew daha a samawa la saya.

Mey da ray taalam ŋga dey maakwaw a

¹³ Ta', maslaŋ masa ŋga dey maakwaw a, a fa taalam anga may. Fa dəba ha, yah, *Jaŋ, ya cəney d'ay maa guzlwa ta cakay hay məfad ŋga slam-meewurey cek mezey maaya ŋgada Gazlavay heyey. Slam aha makakaya ta bərey magaza, anga fa mey ŋga Gazlavay.

¹⁴ Day heyey ta', aa guzlar ŋgada maslaŋ ŋga dey maakwaw a masa ta taalam da har heyey, a ləvar: «Pəskata maslaŋ hay ŋga bay-malula məfad masa majəwtakaya da meywayam mahura ŋga Efərat ŋgene.» ¹⁵ Maslaŋ hay məfad ŋgene madiytakaya vaw dəga zleelə ŋga kədsmata ndəhay da bəla vagay. Ta', maslaŋ a, a daw a pəskata maslaŋ hay a məfad ata. A pəskata na, amba a kam sləra, ta ləmla kede, daa kiya ha kede, ta pas a kede, asaya, daa ler e kede may. Gazlavay a wunkata ndəhay da bəla slam maakar. Slam pal na, maslaŋ hay a,

a kədmata vagay. ¹⁶ Ta', ya hətey sewje hay da ray pəles hay fa samawa. A kadamiwa sewje hay a, ata na, we. A ləvam ata maliyanjw temere cew. ¹⁷ Anda yah ma hətar daa cek masa Yesu ma wuzdiwa na, sewje hay a, ata ta zana ɳga vəram fa vaw. Zana hay a magaza anda awaw, matara təlekvw təlekvw anda ləvaŋ ɳga var, asaya maa kuray-bəzey. Ray ɳga pəles hay a, a səram ba ta ray ɳga mabar hay. Awaw ta kakas matara lej aŋgwa maa kuray-bəzey, ma gədsey njəm-njem [†] a bawa da mey pəles hay a. ¹⁸ Ndəhay da bəla mawunkakaya slam maakar. Slam pal na, banay hay maakar a kede a kədmata vagay. Anda meləvey, ara awaw ta kakas matara lej aŋgwa maa kuray-bəzey, ma gədsey njəm-njem, ma bawa da mey ata heyey ma kədmata ndəhay a vagay. ¹⁹ Anda kede, ara cek hay a ɳgene ma bamawa da mey pəles hay a, ma vəltar gədanj ɳga sərdata banay ta ndəhay. Asaya, kwetel ata hay fa sərdamata banay may. Kwetel hay a na, a nəkam anda zezekw hay, maja mey ɳga kwetel hay a na, ata anda ray ɳga zezekw hay. Da ray ɳgene, pəles hay a, a zam ndəhay ta kwetel ata hay a.

²⁰ Ndəhay masa ma məcam ta fa banay hay maakar kaa heyey daa ba na, kwa ta mbəkdamara sləra ata maaya ba daa ba cəŋga. Ata fa namatar ray ɳgada mesəfnay maaya ba hay ma bamawa ta fa bay-malula, lej ɳgada

9:15 9.15 8.7-12 [†] **9:17** 9.17 aŋgwa maa kuray-bəzey, ma gədsey njəm-njem: Ara aŋgwa kuray-bəzey makərkaya ma gədsey awaw kalah mezəley ta mey Pəlta «baruudu», ta mey Nasara «soufre». **9:17** 9.17 Jəw 41.10-12

kuley hay. Kuley hay a siya hay makatakaya ta børey magaza, siya hay ta børey mekele mekele, siya hay ta aŋgwa, siya hay may ta hwadam maacadakaya. Kuley hay a cøpa ḥgene a høtmar dey ba, a cønam slømay ba, asaya, a gwamara ḥga diyam ba. Ama ta ḥgene he cøpa, fa namatar ray gway. ²¹ Ndøhay a ḥgene fa kødám ndøhay mekele hay vagay, fa kam maazla hay maaya ba, fa lam vaw saw da palah, asaya fa lalam. Ata fa kamata cek hay a cøŋga, kwa ta mbøddamara menjey ata da bøla daa ba sølak.

10

Mey da ray maslan̄ ta dørewel mecøhe da har

¹ Fa døba ha, yah, *Jaŋ, ya høtey maslan̄ mekele masa ta gødaŋ fa pawa salay da gazlavay da vad. Aŋga masørtakaya ta gazlavay ḥga var. Ray aŋga matulakakaya ta kwalay. Dey aŋga a wedsey anda pas. Salay aŋga hay a nøkam anda neneh ḥga awaw maazøma. ² Maslan̄ a, aa ta dørewel mecøhe mawurkaya da har. Salay aŋga hay maazlakatakaya, salay ḥga zømay aa da ray bølay, salay ḥga gula aa da ray hwiyak. ³ Maslan̄ a, a wudey ta gødaŋ, anda mabar maa zlehey. Masa aa ma wudey cay na, ya cøney var maa bøcøy dey maasala ḥga mbøddara mey a, a maslan̄ a. ⁴ Masa var a maa bøcøy ta meeguzley cay na, anja ya da wuzlala mey a. Ama, ya cøney døy ḥga ndaw mekele da gazlavay da vad maa

9:20 9.20 Dan 5.4, 23; Ps 135.15-17; Iz 44.9-20 **9:20** 9.20-21

16.9; Mab 20.13-15 **10:1** 10.1 4.3 **10:2** 10.2 5.1; 10.8 **10:3** 10.3 Jer 25.30-31; Aw 11.10

guzlya, a ləvey: «Ka da wuzlala cek masa var maa guzldərwa ŋgene ba. Ka da kada a ndaw ba.»

5 Ta', maslaŋ masa ma pa salay aŋga pal a ray yam, laŋgar a ray hwiyak heyey, a bangada harzəmay ŋgada vad, **6** a mbedey ta mezəley ŋga Gazlavay, ndaw masa aa daha ŋga sərmataw, ara aŋga ma ləma slam da vad ta cek hay da hwad a cəpa, lej slam da hwayak ta cek hay da hwad a cəpa. Asaya, ara aŋga ma katərwa bəlay hay ta cek hay da hwad a cəpa. A mbedey, a ləvey: «Cek ma da key heyey na, cek ma da təka daa saba. **7** Yaw, daa masa maslaŋ ŋga dey maasala ha ma da fa taalam aŋga kedəf na, Gazlavay a da ndəvda cek mabadakaya masa aa ma wulkey ŋga ka. Cek mabadakaya ha na, ara cek masa aŋga ma wuzdatara ŋgada ma ka sləra aŋga hay, ndəhay ma təla mey aŋga hay zleezle.»

8 Cay, cay masa yah, Jaŋ, yah ma cənda da gazlavay kaa heyey aa guzlyा saya, a ləvey: «Daw ta təba dərewel mawurkaya heyey masa da har maslaŋ, salay pal da ray yam, laŋgar da ray hwiyak katay.»

9 Fa dəba ha, ta', ya daw fa maslaŋ a heyey dəba, ya ləvar: «Vəldiwa dərewel mecəhe kedəf.» Maslaŋ a, a mbədədiwa, a ləvey: «Ehe, zəma. A da cərfaka da mey anda amam, ama da

ka ta nda la a hwad na, a da kaka dədəwek *.

¹⁰ Cay, ta', ya təba cərewel mecəhe kaa heyey, zam! ya zəma. Fara fara ta cərfaya la anda amam, ama daa masa yah ma nda la a hwad na, ta tərey sem dədəwek.

¹¹ Asaya, a ləvya: «Si ka daw dey pal saya, ɳga wuzda mey masa Gazlavay maa guzlda da ray cek ma da key da ray səkway hay ga, da ray ndəhay daa wura daa wura, da ray hwayak hay ga maa guzlam ta mey hay mekele mekele, asaya, da ray bay hay ga.»

11

Mey da ray ndəhay ma ka sede cew

¹ Menjey nekədəy, ta', a vəlmaya zlanday. Ara zlanday ma wey cek ta anja. Cay, ndaw daha aa guzlyə, a ləvey: «Sləkdey, daw ta wa megəley ɳga *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay, len slam-mefəkey cek ɳgada Gazlavay. Asaya, sləfta ndəhay masa ma dəram daŋgay daa way a *.

² Ama ka da wa slam daa ambaw ba, mbəkda maja slam a ɳgene aa mapakaya ɳgada səkway

* **10:9** 10.9 A da cərfaka...a da kaka dədəwek: Ndəhay a wulkam «A da cərfaka anda amam» a wudəy ɳga ləvey «metəbey mey ɳga Gazlavay aa maaya majaa guzley da ray meləhey ɳga ndaw». «A da kaka dədəwek» a wudəy ɳga ləvey «mey ɳga Gazlavay a wuzwa sariya masa Gazlavay ma da ka», da daa ba, a wudəy ɳga ləvey «ndəhay a da səram banay majaa mey a». * **11:1** 11.1 wa megəley ɳga Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay[...]sləfta ndəhay: A wudəy ɳga ləvey cek masa anja ma wa ta ndəhay masa anja ma sləfta na, Gazlavay fa nəkfatar dey. Ndəhay masa ma dəram daŋgay na, ara ndəhay ɳga Gazlavay. **11:1** 11.1 21.15

hay tabiya ma sərmara Bay Gazlavay ba, maja ndəhay a ŋene a da wam da ray *Jeruzelem, berney ŋga Gazlavay, a da nəsmara, haa kiya kwakwar məfad a ray a cew †. ³ Asaya, ya da slərdata ndəhay adaw hay cew daha ŋga key sede da ray mey adaw fa mey ŋga ndəhay. Ndəhay cew e na, a da kəzlam zana ma təwa vagay fa vaw, amba a təwam maja mebərey ŋga ndəhay a. Fa dəba ha, a wuzdamara mey adaw masa yah maa guzlda la haa kiya kwakwar məfad a ray a cew e kede.»

⁴ Ndəhay a cew kede na, ata malacatakaya fa mey ŋga Bay Gazlavay ma wa bəla tabiya. Ara wudez hay cew ma zəley *Awliviye. Asaya, ata cewete pətərla hay. ⁵ Da ndəhay masa-gəra ata hay a wudəm ŋga kamatar cek maaya ba na, awaw a da bawa da mey ŋga ndəhay cew e, asaya, awaw a, a da takwarata masa-gəra ata hay a kəlmədək! Ara anda kede, ndəhay masa-gəra ata hay a, ma da məcam. Kwa fa da hətam dabaray ŋga ləhey daa ba səlak. ⁶ Daa masa ndəhay cew e fa təlam mey ŋga Gazlavay na, a gwamara ŋga təkey var ma da pawa haa kasl ata ma ndəvdamara metəley-mey a. Yaw, ata ta gədaŋ ŋga tərdamara yam ŋga mambaz. Asaya, ata ta gədaŋ ŋga handawa banay hay mekele mekele a ray ndəhay da bəla, kwa ta dər wura wura anda ata ma wudəm.

† **11:2** 11.2 kiya kwakwar məfad a ray a cew: A wufey ŋga ləvey «dər 1260». **11:2** 11.2 Ps 79.1; Lk 21.24; kiya kwakwar məfad a ray a cew: 12.6, 14; 13.5; Dan 7.25; 12.7 **11:4** 11.4 Zak 4.1-3, 11-14; Jaŋ 8.17 **11:5** 11.5 2Bay 1.10; Ps 97.3; Jer 5.14
11:6 11.6 Mab 7.17-19; 1Bay 17.1; Jak 5.17

⁷ Da ndəhay cew e kede ta ndəvdamara metəley-mey ŋga Gazlavay cay na, cek ŋga ley mahura a bawa la daa vəged meselelen e heyey, a da kərzata ndəhay cew e. A da fənta ta gədaŋ, a da kədta vagay. ⁸ Vagay hay a, a da njam makwiydatakaya daa bəwal ŋga berney mahura, slam masa Bay ata Mahura Yesu ma məcey da hwad a fa hwadam mazlangalakaya heyey. Berney a ŋgene a, a pamar sləmay-wazlay *Sadawm, da daa ba, *Ejip ‡. ⁹ Ndəhay daa hwayak hay tabiya, daa səkway hay tabiya, maa guzlam ta mey hay tabiya, ndəhay mekele mekele tabiya a da nəkmata vagay hay a daa bəwal haa dər maakar ta reta. Fa da vəlmatar cəved ŋga pəshamata na, daa ba. ¹⁰ Ndəhay maaya ba hay cəpa da bəla aa səmam la ara mey ba da ray vagay hay a. A da kam gwagway ta mevəley cek hay da wuzlah ata. Aa məlkam la fa meməcey ŋga ndəhay cew ma təlam mey ŋga Gazlavay kede, maja ata ta sərdamata banay la kalah ta ndəhay da bəla.

¹¹ Fa dəba ŋga dər maakar ta reta kaa heyey, Bay Gazlavay a da fətatar mesəfnəy a ndəhay cew maməctakaya kaa heyey, amba a mbəlam. Ta', a sləkdəm, a lacam ta lecəy. Ndəhay masa

11:7 11.7 13.1-2; 17.8 ‡ **11:8** 11.8 Sadawm ta Ejip: Sadawm ara berney masa ndəhay da hwad a, a kam cek malamba kalah. Da ray ŋgene, Gazlavay ta pəlha sem. Ejip na, ara hwayak masa ndəhay Israyel hay zleezle ma kamawa beke da hwad a. Ara hwayak masa ndəhay da hwad a, a wudmara Gazlavay ta ndəhay anja hay ba səlak, a nam ray a kuley hay. **11:8** 11.8 Lk 13.33-34; Sadawm: MC 18.20; Iz 1.10; Ez 16.46; Ejip: Mab 3.16-19; 7.3-5 **11:10** 11.10 Jaŋ 16.20

ma hətmar cek aha na, a rəzlam ga, mandərzay a katar. ¹² Fa dəba ha, ndəhay cew heyey a cənam day maa guzlwa ta gədaŋ da vad, a ləvtar: «Samawa, təpmawa fa yah fede a gazlavay.» Cay, a təpam a vad, gazlavay ŋga var a sərtata meedey masa-gəra ata hay heyey. ¹³ Daa ŋgene, hwiyak a wusey ta gədaŋ gədek gədek, anda aŋwa ma bəzley. Da wuzlah slam hay kuraw ŋga berney a na, pal a pəlhey. Hwiyak a ma wusey na, ta kədsey ndəhay gabal maasala vagay la. Ndəhay siya masa ta dey na, a zluram ga, a həlmamara Bay Gazlavay da vad. ¹⁴ Ara anda kede, banay ŋga dey cew e ma ndəvey. Ama wam vaw, majə menjey nekədsey fede banay mekele ŋga dey maakar a, a sawa la saya.

Mey da ray taalam masa ŋga dey maasala ha

¹⁵ Fa dəba ŋga banay ŋga dey cew e kede, maslaŋ ŋga Gazlavay ŋga dey maasala ha, a fa taalam aŋga may. Day hay a cənmawa ta gədaŋ da gazlavay, a ləvam: «Wure kede, Bay Gazlavay aləkwa lenj *Kəriste, ndaw aŋga masa aa ma wala, fa wam da ray bəla. A da wam ŋga sərmataw.»

¹⁶ Masa dəy hay a maa guzlam la na, *bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad manjatakaya daa slam-menjey hay fa mey ŋga Gazlavay heyey, ta', a ragadam, dangay dar! dar! a hwayak fa mey ŋga Gazlavay, a həlmamara, ¹⁷ a ləvam:

11:11 11.11 Ez 37.9-10 **11:12** 11.12 2Bay 2.11; SNM 1.9

11:13 11.13 6.12-13; Ez 38.19-20 **11:15** 11.15 4.11; Mab 15.18;

Ps 22.29-30; Dan 2.44; 1Kwr 15.24-28 **11:16** 11.16 4.4

Bay Gazlavay, kah Gazlavay ta gədaŋ
ma fənta cek hay tabiya.

Kah na, kah daha
dəga bəla ta ləmey daa ba aranj,
haa kasl wure kede,
kah daha ŋga sərmataw.

Ala fa kamaka suse,
maja wure kede ka fa wuzdərwa gədaŋ akah
mahura.

Ka fa wey da ray cek hay tabiya dəba.

18 Səkway hay tabiya ta cam mevel la da ray
akah.

Ama wure kede na, ara kah, Bay Gazlavay,
ma cey mevel da ray ata dəba.

Pas masa kah ma da katar sariya
ŋgada ndəhay maməctakaya tabiya ta
wuswa cay.

Ara pas masa kah ma da pəltara mawurbay ŋga
sləra
ŋga ndəhay ma ka sləra akah hay,
masa ma təla mey akah hay.

Asaya, ka pəltara mawurbay
ŋga ndəhay akah hay ma namaka ray,
kwa ŋgada ndəhay mahura hay ta mecəhe hay.
Ama ŋgada ndəhay masa ma nəsmara bəla na,
ara pas masa kah ma daa zədfdata.

19 Masa bay-ray hay a ŋgene maa guzlam
cay na, *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay da
vad bədaŋ! a wurey haa kwa waawa a hətar

11:17 11.17 1.8; 4.8; 15.3; 16.7; 19.6, 15; 21.22; Am 4.13; 2Kwr

6.18 **11:18** 11.18 19.5; Ps 2.1-5; 110.5-6

*akwatay § ɳga *mejəwey-mey ɳga Gazlavay ta Israyel hay daa way a. Asaya, var a zəmey wəd-wed, wəd-wed, aa bəcey təzlaw! təzlaw! dey ga. Hwiyak a wusey anda aŋgwa ma bəzley. Asaya, lanja mahura mahura a kwimawa a hwayak.

12

Mey da ray ata ɳgwas ta gədem mahura

¹ Fa dəba ɳga cek hay a ma kam ɳgene, cek daha merəzley ndaw a wuzwa vaw da gazlavay da vad. Ara ɳgwas. ɳgwas aha pas masərtakaya fa vaw aŋga anda zana. Kiya aa dasi salay aŋga. Adikwaw ɳga wurzla kuraw a ray a cew da ray, anda jikwew ɳga bay-gula.

² ɳgwas aha aa ta hwad, fa da yey. Fa wudey majā hwad a, fa car, fa serey banay ga.

³ Cek mekele daha merəzley ndaw, a wuzwa vaw da vad saya. Ara cek ɳga ley mahura magaza. A səram ba ta gədem mahura. Cek aha, aa ta ray hay maasala leŋ gursaw ɳga bay hay maasala da ray hay a. Asaya, cek aha, aa ta dəram hay kuraw da ray. ⁴ Gədem e vey! a vawa wurzla hay ga da vad ta kwetel aŋga.

§ **11:19** 11.19 Daa akwatay a na, aŋgwa hay cew masa mejəwey-mey ɳga Gazlavay ta Israyel hay mawuzlalakaya fa vədfa daha. Daa Way-mekey-kwakwas magurma da bəla na, akwatay ɳga mejəwey-mey ɳga Gazlavay mafadakaya daa Slam masa Gazlavay aa da hwad a. Ndaw a gwa ɳga hətar ba səlak, si ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ɳga Gazlavay ma hətar dey pal daa mevey gway. Nəka Heb 9.1-7. **11:19** 11.19 4.5; 6.12-13; 8.7; 15.5; Jəw 38.22-23; akwatay: 1Bay 8.1, 6 **12:1** 12.1 Iz 7.14; 26.17 **12:3** 12.3 gədem: 12.7, 9, 13; 13.2; 16.13; 20.2; Dan 7.7, 24

Daa wurzla hay makustakaya slam maakar, a vawa slam pal, a hazakadatərwa fakw! fakw! a hwayak. Ta', a lecey fa mey ɳga ɳgwas heyey, amba da ɳgwas aha ma yey cay na, a la bəzey a, a zəma. ⁵ Daa ɳgene, ɳgwas a, ta', a yawa bəzey mezəle. Ara bəzey a ma da wey da ray hwayak hay tabiya ta gədaŋ. Daa masa aa ma yarawa cay, ta', a lamara bəzey a, a vad a cakay Gazlavay manjakaya daa slam-menjey anga.

⁶ ɳgwas aha na, ta', a hway a wuzlah-ley aa slam masa Gazlavay ma diya amba a vəlar cek mezəmey da hwad a. A da njey daa slam aha kiya kwakwar məfad a ray a cew *.

⁷ Fa dəba ha, vəram a key da gazlavay da vad. Misel, mahura ɳga maslaŋ hay ɳga Gazlavay, leŋ maslaŋ anga hay siya a kədəm vaw ta gədem heyey. Gədem may ata ta maslaŋ anga hay daa vəram a. ⁸⁻⁹ Ata Misel ta fənmata gədem ta maslaŋ anga hay sem ta gədaŋ, leŋ! a lamatərwa, fakw! fakw! a hazakadamərwa a palah, maja Bay Gazlavay a wudsey a njam da vad saba. Gədem e na, ara zezekw masa ma təknata ndəhay da bəla dəga zleezle. Mezəley anga, *Sataŋ, bay-malula. Ta kəzlamərwa sem da vad ɳgada hwayak ta maslaŋ anga hay cəpa.

¹⁰ Menjey nekədsey, ya cəney dəy ɳga ndaw maa guzlwa ta gədaŋ da vad, a ləvey: «Wure

12:4 12.4 Dan 8.10 **12:5** 12.5 19.15; Ps 2.9 * **12:6** 12.6 kiya kwakwar məfad a ray a cew: A wudsey ɳga ləvey «dar 1260».

12:6 12.6 1Bay 17.1-7; 19.5-7; Mt 2.13; dar 1260: 11.2 **12:7** 12.7 Dan 10.13; Jud 9 **12:8-9** 12.9 20.2; MC 3.1; Iz 14.12; 27.1; Lk 10.18; Jaŋ 12.31

kedə Gazlavay aləkwa ta ləhndandakwar cay fara fara daa banay. An̄ga fa wuzdərwa *mewey an̄ga, a fənta cek hay cəpa ta gədaŋ. Asaya, wure kede, *Kəriste, ndaw an̄ga masa aa ma wala ŋga ləhdata ndəhay, fa zəma bay an̄ga. Ta hazakadamərwa Satan̄, ndaw maa dədffatar mey a məlma aləkwa hay sem. Ara ndaw maa dədffatar mey taa vad, taa pas fa mey ŋga Gazlavay aləkwa. ¹¹ Ama məlma aləkwa hay a, ta fənmara Satan̄ sem ta gədaŋ ta fa mambaz ŋga *Bəz-təbaŋ ŋga Gazlavay ma mbədwa. Asaya, ta fənmara sem ta gədaŋ, maja ata ma kam sede da ray Yesu fa mey ŋga ndəhay ta mandərzay daa dey ba, ta zluram ta meməcey daa ba.

¹² Da ray ŋgene, meesəmey ŋga key da gazlavay da vad. Akwar ndəhay masa da gazlavay da vad, sasəmam. Ama, akwar, ndəhay da ray hwayak ta ndəhay da ray bəlay, akwar na, banay a sawa la a ray akwar maja Satan̄, bay-malula, ta kəzlamərwa sem a wuzlah akwar, fa cey mevel ga, maja a səra na, pas an̄ga mendərey nekədey gway.»

¹³ Daa masa ta hazakadamərwa gədem sem a bəla na, ta', gədem e a wusey vaw, a səpar wurzay ŋga ŋgwas ma yawa bəzey mezəle heyey. ¹⁴ Ama ta', a vəlmar zlara hay cew ŋga bərgaday mahura a ŋgwas aha amba a jəvey ta an̄ga a wuzlah-ley, aa slam masa Gazlavay ma da vəlar cek mezəmey heyey, amba a njey fetedə haa mevey maakar ta reta. Gədem kaa heyey

12:10 12.10 4.11; 11.15; ndaw maa dədffatar mey: Jəw 1.9-11; Zak 3.1 **12:11** 12.11 6.9; Mt 16.25; Bəz-təbaŋ: 5.6; 1Jŋ 2.14; 5.4

12:12 12.12 18.20

a gwa a høtfar feteðe saba. ¹⁵ Ta', gødem e a vøngwa yam ga da mey, a vevey anda wayam ma ley, a søpar wurzay ñga ñgwas aha amba a la. ¹⁶ Ama hwiyak ta jøna ñgwas aha la. Hwiyak a, bazl! a bøzley anda ndaw ma wura mey, ndørbac! a sa yam masa gødem ma vøngwurwa heyey. ¹⁷ Daa masa gødem kaa heyey ma høtar hwiyak ma sa yam kede la na, a cey mevel ga a ray ñgwas aha. Da ray ñgene, a vøhwa amba a daw ñga kawa vøram ta bøz aŋga hay siya. Bøza hay a na, ara ndøhay ma namar ray a mewey hay ñga Bay Gazlavay, asaya, ara ndøhay ma kam sede da ray Yesu fa mey ñga ndøhay. ¹⁸ Cay, ta', gødem kaa heyey a daw a lecey a mey-bølay.

13

Mey da ray cek hay ñga ley hay cew

¹ Fa døba ha, yah, *Jaŋ, ya høtey cek ñga ley fa bawa daa bølay. Cek aha aa ta ray hay maasala, døram aŋga hay kuraw. Gursaw ñga bay hay macøbtakaya da ray døram hay kuraw ata. Mezøley maaya ba ñga cødøy Gazlavay mawuzlalakaya fa ray aŋga hay a. ² Cek ñga ley masa yah ma høtar a na, a søram ba ta døva. Ama salay aŋga hay na, zlelek da mey a maazøma yin-yen *. Mey aŋga may, a søram

12:14 12.14 mevey maakar ta reta: 11.2 **12:17** 12.17 6.9; 11.7;
13.7; Dan 7.21 **13:1** 13.1 bølay: Dan 7.3; cek ñga ley: 11.7;
13.11-17; 16.10; 17.3, 7-13; 19.20; Dan 7.3-8, 21, 25 * **13:2** 13.2
Ta mey Gørek a løvey «salay hay na, a søram ba ta salay hay
ñga ours.» «Ours» ta mey Nasara na, ara cek ñga ley mahura
masa-høma kalah.

ba ta mey ŋga mabar. Gədem heyey a vəldara gədaŋ aŋga ta bay aŋga amba a wey da ray bəla, a key cek ta gədaŋ. ³ Ray ŋga cek ŋga ley a pal dasi maasala hay heyey, a nəkey na, anda ta ŋgəmamara la haa a məcey. Ama, cek ŋga ley a ta', a mbəlwaa daa meməcey, mbəlek e kaf! a kəfey. Maja ŋgene, ndəhay cəpa da bəla a rəzlam da ray a, ta', a səpmara. ⁴ Ata cəpa a ragadamar ŋgada gədem majaa aa ma vəlar gədaŋ ŋgada cek ŋga ley kaa heyey. Asaya, a ragadamar ŋgada cek ŋga ley a, a ləvam: «Ma fəna cek ŋga ley kede ta mahura na, wa? Ma gwa ŋga fəna ta mekədəy-vaw na, wa? Kwa ndaw pal ma gwa daa ba səlak.»

⁵ Daa ŋgene, a vəlmar cəved a cek ŋga ley a ŋga həsley ray ga ta ŋga cəda Gazlavay. A hətey gədaŋ ŋga cəda Gazlavay haa kiya kwakwar məfad a ray a cew. ⁶ Anda kede, aa guzley maaya ba da ray Gazlavay, a cəda. Asaya, a cəda slam-menjey aŋga len ndəhay da vad tabiya. ⁷ Fa dəba ha, a vəlmar cəved a cek ŋga ley a amba a kədəm vaw ta ndəhay ŋga Gazlavay, a fənta ta gədaŋ. Asaya, a fənta səkway hay cəpa, ndəhay daa wura daa wura cəpa, maa guzlam ta mey wura wura cəpa, len hwayak hay cəpa, a fənta ta gədaŋ. Ata cəpa dasi har ŋga cek ŋga ley a.

⁸ Ndəhay cəpa da bəla a dərmər daŋgay la a cek ŋga ley a. Ara ndəhay masa mezəley ata mawuzlalatakaya daa dərewel ŋga ndəhay masa fa da hətam heter mendəvey ba daa ba. Dərewel

Cek ma wuzar a Jaŋ 13:9

li

Cek ma wuzar a Jaŋ 13:14

ŋga ndəhay ma da hətam heter mendəvey ba na,
mawuzlalakaya dəga zleezle masa bəla ta ləmey
daa ba aran, ara dərewel ŋga Bəz-təbaŋ masa
ma slamara d̄ay a heyey.

⁹ Yah, Jaŋ, ya fa ləvey: «Da ndaw aa ta sləmay,
si a jəkey sləmay maaya maaya fa mey masa
yah ma kada kede. ¹⁰ Ndaw masa mapakaya
ŋga kərzey na, si a kərzamara kəne. Ndaw
masa mapakaya ŋga kədəy vagay ta dəlaw na,
si a kədəmara kəne. Anda kede, si ndəhay ŋga
Gazlavay a bəsmara banay, a pamara Gazlavay
ŋga ndaw ata fara fara cəŋga.»

¹¹ Fa dəba ha, ya hətey cek ŋga ley mekele ma
bawa daa vəged. Aŋga ta dəram da ray cew.
Dəram aŋga hay a na, ata anda ŋga bəz-təbaŋ.
Day aŋga a cəney anda gədem. ¹² Cek ŋga ley
a kede fa key cek ta gədaŋ tabiya anda ŋga cek
ŋga ley ŋgeeme heyey. A ka sləra ha fa mey ŋga
cek ŋga ley ŋgeeme. A təktar d̄ay ŋgada ndəhay
cəpa da bəla ŋga ragadamar ta meney ray ŋgada
cek ŋga ley ŋgeeme masa ray maŋəmkaya haa
a məcey, mbəlek ma kəfey heyey. ¹³ Cek ŋga ley
mecew e a key maazla ga haa a kwiywa awaw da
gazlavay da vad a hwayak fa mey ŋga ndəhay
cəpa. ¹⁴ A təknata ndəhay cəpa da bəla ta
fa maazla hay masa Gazlavay ma vəlar cəved
ŋga key fa mey ŋga cek ŋga ley ŋgeeme kaa
heyey. Ta fa maazla hay a na, a həldata ndəhay
da bəla cəpa ŋga ləmam cek ma səram ba ta
cek ŋga ley ŋgeeme masa ma ŋgəmamara ta

13:8 13.8 3.5; Bəz-təbaŋ: 5.6 **13:10** 13.10 14.12; Jer 15.2;
43.11; Lk 8.15 **13:11** 13.11 Mt 7.15 **13:13** 13.13 16.14; 20.8

dəlaw haa a məcey, ama aŋga ta dey cəŋga. A həldata ndəhay ŋga həsley ray a cek aha. ¹⁵ Fa dəba ha, Gazlavay a vəlar cəved a cek ŋga ley mecef e ŋga fətey memed a cek maləmkaya ha, amba a səfnay, aa guzley, a kədəta ndəhay masa ma ragadamar ba vagay. ¹⁶ Asaya, cek ŋga ley a, a təktar dəy ŋgada ndəhay tabiya, kwa bəza hay, kwa ndəhay mahura hay, kwa masa-zleley hay, kwa masa-viya hay, asaya, kwa beke hay ta ndəhay masa beke ba hay, amba a təhtar cek fa daŋgay, da daa ba, fa har-zəmay ata. ¹⁷ Ndaw masa cek matəhkaya fa vəfa daa ba na, a gwa a hədkey cek saba, asaya, a gwa a hədskedey cek saba may. Cek matəhkaya ha na, ara mezəley ŋga cek ŋga ley masa ŋgeeme, da daa ba, ara lamba mapakaya anda mezəley a.

¹⁸ Anda kedə, yah, Jan, ya fa ləvey: «Maaya na, ndəhay a wulkam maaya maaya da ray mey a. Ndaw ta leŋgesl na, si a pey leŋgesl fa cek masa lamba ha ma wudsey ŋga wuzdərwa. Lamba ha na, aa mapakaya anda mezəley ŋga ndaw, ara temere maakwaw ta kwakwar maakwaw a ray a maakwaw.»

14

Mey da ray Yesu ma mbədtərwa ndəhay da wuzlah ndəhay da bəla

¹ Daa masa yah, *Jan, ya fa nəkey dey saya na, ya hətar Bəz-təbaŋ heyey malacakaya da ray aŋwa mezəley *Siyanjw. Ndəhay masa mezəley

13:15 13.15-16 14.9, 11; 15.2; 16.2; 19.20; 20.4; Iz 44.5; Dan 3.5

13:17 13.17 13.18; 15.2

ŋga Bəz-təbaŋ ta mezəley ŋga Bay Gazlavay Papaha mawuzlalatakaya fa dəŋgay ata na, ata tabiya malacatakaya ta Bəz-təbaŋ a, daa slam a. Ndəhay a tabiya, ata gabal temere ta kwakwar məfad a ray a məfad. ² Asaya, ya cəney dəy maa guzlwa ta gədaŋ da gazlavay da vad. Aa guzley dəy mahura, a mbey mey ta gədaŋ anda yam ma vavawa daa maajərav mahura. Asaya, aa bəcəy ta gədaŋ anda var. Day a masa yah ma cənda ŋgene, a cəney anda ndəhay ma kədəm ganjaval ga daa slam a. ³ Ndəhay gabal temere ta kwakwar məfad a ray a məfad heyey malacatakaya fa mey ŋga cek hay məfad ta dey heyey, lenj fa mey ŋga *bay-ray hay heyey. Ata tabiya fa mey ŋga slam-menjey ŋga Bay Gazlavay. Ata fa zlam walay mawiya masa kwa ndaw mekele ma səra ŋga zla daa ba səlak, si ndəhay masa gabal temere ta kwakwar məfad a ray a məfad heyey, masa Yesu ma mbədtərwa da wuzlah ndəhay da bəla. ⁴ Ata na, ara ndəhay masa ta har-dəlay ba, maja ta nam ta ŋgusay daa ba səlak. Kwa aa slam wura wura masa Bəz-təbaŋ ma daw na, ndəhay a, fa səpmar wurzay. Ara ata, ndəhay masa aŋga ma mbədtərwa teesed da wuzlah ndəhay da bəla, amba a njam ŋgada Gazlavay ta ŋgada aŋga, anda cek ma key da ley teesed masa ndəhay ma vəldamara a Gazlavay ta ŋgada Bəz-təbaŋ a. ⁵ Kwa ndaw ta cəney membərzley pal da mey ata daa ba səlak,

14:1 14.1 22.4; aŋgwa mezəley Siyanw: Iz 4.5; Jwl 3.5; ndəhay 144.000: 3.12; 7.3-4 **14:2** 14.2 1.15; 15.2; 19.6; Ez 1.24-25 **14:3** 14.3 4.4, 6; walay mawiya: 5.9 **14:4** 14.4 Jan 10.4-5

asaya, kwa mebørey fa ata daa ba.

Mey da ray maslaŋ hay ɳga Gazlavay maakar

⁶ Cay, yah, *Jaŋ, ya høtey maslaŋ ɳga Gazlavay mekele fa pøkey døren̄ da gazlavay da vad. *Mey-maaya-mawiya masa fara fara ma da njey ɳga sørmataw na, aa daha da har anŋa. A da wuzdatara ɳgada ndøhay da bøla cøpa, kwa ndøhay daa hwayak wura wura, daa søkway wura wura hay cøpa, leŋ ɳgada ndøhay masa maa guzlam ta mey hay wura wura cøpa. ⁷ Ta', maslaŋ ɳga Gazlavay a, aa guzltar ta gødaŋ, a løvtar: «Namar ray a Gazlavay, hølmamara, maj a pas masa aa ma da katar sariya ɳgada ndøhay na, ta wuswa cay. Høslmar ray, ara anŋa ma lømørwa slam da vad ta da hwayak, ara anŋa ma katørwa bølay hay leŋ wurak hay ɳga yam cøpa.»

⁸ Fa døba ha, yah, Jaŋ, ya høtar maslaŋ ɳga dey cew e fa søpar wurzay ɳga maslaŋ ɳgeeme heyey, a løvey: «Berney mahura ɳga *Babilan̄w heyey ta pølhey sem. Fara fara ta pølhey sem pølah! pølah!, maj a Babilan̄w aha ta ley vaw saw la, taa sørkadata søkway hay tabiya sem ɳga mbøkdamara cøved ɳga Gazlavay amba a kam cek hay maaya ba mekele mekele anda anŋa. Ara anda aa ma vøltar wuzam ɳga sey mandaw mandaw ɳga nøsta.»

⁹ Fa døba ha, yah, Jaŋ, ya høtar maslaŋ ɳga dey maakar a fa søptar wurzay ɳga maslaŋ hay cew heyey. A wudey ta gødaŋ, a løvey: «Kwa

waawa ma nar ray ŋgada cek ŋga ley ma bawa daa bəlay kede, ta ŋgada cek maləmkaya anda aŋga heyey, asaya, kwa waawa ma təba amba cek aha a təhar cek fa daŋgay, da daa ba, fa har na, ¹⁰ ŋgene, Gazlavay a sərda banay la. A cey mevel la a ray a. Maja ŋgene, a da sərey banay, anda ndaw ma sey cek meedəwek e marəhkaya pece pece daa vəley, kwa cek meeedeſek e da hwad a daa ba səlak. Fara fara, Gazlavay a da sərda banay daa awaw, fa gəfey njəm-njem. A da sərda banay kene fa mey ŋga maslaŋ aŋga hay ta fa mey ŋga Bəz-təbaŋ aŋga. ¹¹ Kakas ŋga awaw a, faa ŋgəsey ŋga sərmataw. Ndəhay a, ta namar ray la ŋgada cek ŋga ley heyey, leŋ ŋgada cek maləmkaya anda aŋga, asaya, ta təbmara la amba cek aha a wuzlalatar mezəley aŋga fa ata. Anda kede, fa da hətam meməskey-vaw daa ba səlak. A da səram banay taa vad, taa pas maja awaw a.»

¹² Yah, Jaŋ, ya fa ləvey: «Akwar ndəhay ŋga Gazlavay ma namar ray ŋgada kwakwas aŋga, asaya, ma təbmara mey ŋga Yesu, banay masa akwar ma sərmara da bəla ŋgene na, si ka bəsmara gway.»

¹³ Fa dəba ha, ya cəney dəay maa guzlyā dəga da vad, a ləvey: «Wuzlala mey a kede: Ndəhay ma məcam daa sləra ŋga Bay Mahura na, maaya ŋga Gazlavay aa da ray ata dəga wure kede haa ŋga sərmataw.» Ta', *Mesəfnəy ŋga Gazlavay a mbəddara a dəay maa guzlyā heyey, a ləvey:

14:9 14.9 13.15 **14:10** 14.10 15.7; 16.1, 19; 19.20; MC 19.24;
Ps 11.6; Jer 25.15; Ez 38.22; Mt 25.41 **14:11** 14.11 19.3; Iz 34.10

14:12 14.12 13.10

«Ahaw, wure kedə, sləra ata ta ndəvey cay, a da məskam vaw majā banay masa ata ma bəsmara da bəla heyey ta sləra maaya masa ata ma kamara na, fa wuzdərwa ata ndəhay ma kam cek maaya.»

Mey da ray mendəvey ɳga bəla

¹⁴ Fa dəba ha, yah, *Jaŋ, ya da nəkey dey na, a ray mekwteñe mabara. Ndaw anda Bəz ɳga Ndaw manjakaya da ray mekwteñe he. Ndaw aha, jikwew ɳga bay-gula da ray. Jikwew a makakaya ta bərey magaza. Asaya, ndaw aha aa ta bəbey da har, mey a makədkaya maaya maaya. ¹⁵ Menjey nekədsey, maslañ mekele a bawa daa *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay da vad, aa guzlar ta gədañ ɳgada ndaw da ray mekwteñe he, a ləvar: «La bəbey akah amba ka ɳgəma daw, majā pas a ta wuswa cay. Cek hay da bəla ta nəham cay.» ¹⁶ Da ray ɳgene, ndaw manjakaya da ray mekwteñe kaa heyey leñ! a la bəbey aŋga, ɳgam! ɳgam! a ɳgəma daw * da bəla.

¹⁷ Cay, ya hətey maslañ mekele ma bawa daa Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay da vad heyey saya. Aŋga ta bəbey da har, mey a makədkaya maaya may.

14:13 14.13 1.3; 16.15; 19.9; 20.6; 22.7, 14; Heb 4.9-10 **14:14**
14.14 1.7, 13 **14:14** 14.14-20 Dan 7.3-14; Jwl 4.13; Mt 13.39-40;
17.5; 24.30; SNM 1.9 * **14:16** 14.16 a ɳgəma daw: «Mençəmey
daw» fedə (14.15-16) a wudəy ɳga ləvey mekusey ndəhay maaya
fa mey ɳga Gazlavay ɳga hətey heter mendəvey ba. Daa
14.17-20a wudəy ɳga ləvey sariya ɳgada ndəhay siya.

18 Fa dəba ḥga maslaŋ a kede, maslaŋ ḥga Gazlavay mekele a sawa da cakay slam-mefəkey cek ḥgada Gazlavay. Ara maslaŋ ma wey da ray awaw. Aa guzlar ta gədaŋ ḥgada maslaŋ masa bəbey da har heyey, a ləvar: «La bəbey akah, daw ta slatərwa babəza ḥga wudez ma vevey ta vevey da bəla, babeza masa yam a ma kam wuzam † ta anja, daw ta slatərwa da bəla cəpa, maja ta nəham cay.» **19** Anda kede, maslaŋ kaa heyey lenj! a la bəbey anja ta', a daw a slatərwa babəza ḥga wudez hay heyey ‡, kway! a kwiyda aa slam masa ndəhay ma mbərzlamara ḥga dəcey yam a. A wudey ḥga ləvey na, Gazlavay fa cey mevel ga a ray ndəhay siya da bəla. **20** Slam masa aa ma mbərzlamara babəza ḥga wudez e na, aa da dəba berney a §. Masa fa mbərzlamara ḥga dəcey yam a, ama ma da bawa na, ara mambaz. A vevey, a ley wayam anda yam haa a daw dəreŋ a key kəlemeeter temere maakar. Da pəles a ndəkwey a hwad a na, mambaz a, a kərza kasl aa mey.

15

*Mey da ray maslaŋ hay maasala ḥga Gazlavay
ma da sərdamata banay ta ndəhay*

† **14:18** 14.18 wuzam: A tam wuzam kede ta yam ḥga babəza ḥga wudez mezəley «raisin» ta mey Nasara. ‡ **14:19** 14.19 Babəza ḥga wudez hay kede mapatakaya anda ndəhay ta mebərey masa Gazlavay ma da katar sariya. **14:19** 14.19 19.15; Iz 63.1-6 § **14:20** 14.20 berney a: Ndəhay a wulkam, berney a na, ara Jeruzelem.

¹ Fa dəba ha, yah, *Jaŋ, ya hətey cek maaya mekele ma rəzley ndaw a wuzwa vaw da gazlavay da vad. Ara maslaŋ hay ŋga Gazlavay maasala ma da sərdamata banay mekele mekele ta ndəhay haa dey maasala. Banay hay a ŋgene, ara mecey-mevel ŋga Gazlavay madagway-dakw a ray ndəhay da bəla. ² Cay, ta', ya hətey cek mekele saya anda dəhwa ma wedey pəlŋged pəlŋged anda bangəra, ta awaw da hwad a, dey a hətey gurgwar a wurza. Ndəhay malacatakaya da mey dəhwa ha, ata ta ganjaval masa Gazlavay ma vəldatara da har. Ara ndəhay ma fənmara cek ŋga ley ta gədaŋ, ma namar ray ŋgada cek maləmkaya anda anŋa heyey ba, ma təbmara amba a hətam lamba anŋa heyey fa daŋgay ata ba səlak. ³ Fa zlam walay masa *Mawiz, ndaw ma ka sləra ŋga Gazlavay ma zla zleezle. Ŋgene he, ara walay ŋga *Bəz-təbaŋ ŋga Gazlavay may *. Ndəhay a, a zlam walay, a ləvam:

Bay Gazlavay, kah Gazlavay ta gədaŋ
ma fənta cek hay tabiya.

Sləra akah masa kah ma ka kefse na,
aa kwakwad ba, aa maaya ara mey ba.

Kah na, Bay ma wey da ray hwayak hay cəpa.
Cek hay masa kah ma kata na, ka kata ta cəved e,

15:1 15.1 4.5; 15.7; 16.1; 17.1; 21.9 **15:2** 15.2 4.6; 5.8; 13.15,
18; 14.2 * **15:3** 15.3 Walay kefse ara walay ŋga bay-gula. Anda Mawiz ta ndəhay Israyel hay ma zlamara walay da mey Bəlay Magaza maja Gazlavay ma ləhdata dasi har ŋga sewje hay ŋga Ejip heyey na, ndəhay malacatakaya da mey dəhwa kede fa zlam walay maja Bəz-təbaŋ ma ləhdata may.

membərzley da hwad a daa ba səlak.

⁴ Bay Gazlavay, ndaw ma zlurey ta kah ba na,
wa?

Ndaw ma ləvey a həslka ray ba na, ndaw a
dama?

Kah na, kah Gazlavay pal.

Ndəhay daa hwayak hay cəpa a samawa la fa
mey akah

ŋga həslmaka ray ta meregedey,
maja ata ma hətmar sləra akah makakaya ta
cəved e.

⁵ Menjey nekədsey, yah, Jaŋ, ya hətar
*Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay da vad
mawurkaya. Slam-mekərcey ta ambal aa da
hwad a. *Akwatay ŋga *mejəwey-mey ŋga
Gazlavay ta ndəhay anŋa hay aa daa slam-
mekərcey a. ⁶ Cay, ya hətatar maslaŋ hay
maasala ma da sərdamata banay ta ndəhay
haa dey maasala heyey, fa bamawa daa way
a. Ata ta zana fa vaw mabara, ma ley dey.
Asaya, zəwet hay ŋga bərey magaza ma wedey
pəlŋged pəlŋged majəwtakaya fa dadak ata
hay †. ⁷ Cek hay məfad ta dey heyey, pal da
wuzlah ata ta', a vəltar taasa hay ŋga bərey
magaza pal pal a maslaŋ hay a maasala heyey.
Taasa hay a marəhdatakaya ta mecey-mevel
ŋga Gazlavay, Gazlavay ndaw masa ta dey ŋga

15:3 15.3 16.5-6; 19.2; 22.12; Mew 32.4; Ps 145.17; walay: Mab
15.1; Ps 111.2; 139.14 **15:3** 15.3-4 4.11 **15:4** 15.4 14.7; Ps
86.9; 98.2-3; Iz 2.2-3; Jer 10.6-7 **15:5** 15.5 11.19; Mab 40.34;
SNM 7.44 † **15:6** 15.6 zəwet hay ŋga bərey magaza...fa dadak
ata hay: A wudey ŋga ləvey ata ta gədaŋ ŋga Gazlavay ŋga key
sləra. **15:6** 15.6 1.13; Dan 10.5

sermataw. ⁸ Daa ŋgene, kakas fa bawa, fa bawa haa a rəhda way a heyey. Kakas a, a bawa daa mewedey ŋga Gazlavay ta daa gədaŋ aŋga. Ndaw a gwa ŋga mbəzey aa way a ba səlak, si banay hay maasala masa maslaŋ hay maasala ma handamərwa heyey ma ndəvam la cəpa dagay.

16

Mey da ray banay hay ŋga madagway-dakw

¹ Fa dəba ŋga cek hay ma kam kede, yah, *Jan, ya cəney day maa guzlwa ta gədaŋ daa *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay da vad heyey. Day a, aa guzlwa ŋgada maslaŋ hay ŋga Gazlavay maasala heyey, a ləvtar: «Diyam ta mbəd'damara mecey-mevel ŋga Gazlavay daa taasa hay maasala kede cəpa a bəla.» ² Anda kede, maslaŋ masa ŋgeeme ta', a daw a mbəd'da masa daa taasa aŋga a ray bəla. Daa ŋgene, mbəlek hay ma cey kalah a bamawa njabnjaba fa ndəhay masa lamba ŋga cek ŋga ley matəhtakaya fa vaw ata, masa ma namar ray ŋgada cek maləmkaya anda cek ŋga ley a heyey.

³ Fa dəba ha, maslaŋ masa ŋga dey cew e ta', a mbəd'da masa daa taasa aŋga may aa bəlay. Daa ŋgene, yam daa bəlay a, a tərey anda mambaz ŋga ndaw maməckaya ma bawa. Anda kede, cek hay daa yam a cəpa ta məcam sem.

15:7 15.7 4.6; 14.10; 16.1 **15:8** 15.8 Mab 40.34-35; Iz 6.4; Ez 44.4 **16:1** 16.1 15.1; Ps 69.25; Iz 66.6; Jer 10.25 **16:2** 16.2 13.15; Mab 9.10 **16:3** 16.3-4 8.8; Mab 7.17-21; Ps 78.44

⁴ Ta', maslaŋ masa ŋga dey maakar a, a mbəd̥da masa daa taasa aŋga may aa wayam hay ta aa wurak ŋga yam hay. Anda kede, yam daa wayam hay a ta daa wurak hay a ta t̥orey sem anda mambaz may. ⁵ Cay, yah, Jaŋ, ya cənda d̥ay ŋga maslaŋ ŋga Gazlavay ma wey da ray yam fa həslar ray ŋgada Gazlavay, a l̥evey: «Kah na, Bay Gazlavay pal taava akah. Kah daha d̥ega zleezle haa wure kede. Ka ta ka sariya kede la ta cəved e. ⁶ Ndəhay ma kədmata ma t̥ela mey akah hay vagay, ta ndəhay ma kədmata ndəhay akah hay siya na, ka ta vəltar mambaz la ŋga sey. Ngene he, ara cek t̥ede fa sl̥era ata.»

⁷ Cay, ya cəney d̥ay mekele maa guzlwa ta gədaŋ da cakay slam-meewurey cek ŋgada Gazlavay, a l̥evey: «Ahaw, Bay Gazlavay, ndaw masa ta gədaŋ ma fənta cek hay cəpa. Ka fa katar sariya a ndəhay ta cəved e, membərzley da hwad̥ a daa ba səlak.»

⁸ Menjey nekəd̥ey, maslaŋ ŋga dey məfad̥ a, ta', a mbəd̥da masa daa taasa aŋga may a ray pas. Anda kede, pas a hətey cəved ŋga cey ŋgulca-ca haa a ndəlta ndəhay. ⁹ Daa masa pas a fa ndəlta ndəhay a ŋgene, ta', a cədmara Gazlavay, maja ara aŋga ma sl̥erdərwa banay a kede. Ama ta mbəd̥damara menjey ata da bəla daa ba, a namar ray a Gazlavay ba cəŋga.

¹⁰ Fa dəba ha, maslaŋ ŋga dey zlam a, ta', a mbəd̥da masa daa taasa aŋga may a ray slam-menjey ŋga cek ŋga ley heyey. Daa ŋgene, l̥evan̥

16:6 16.6 17.6; 18.24; 19.2; Mew 32.43; Ps 79.3, 10; Mt 23.35, 37

16:7 16.7 15.3 **16:9** 16.9 9.20-21; 16.11, 21

a key daa slam masa cek ŋga ley a ma wa cəpa. Ndəhay cəpa daa slam aha aa pəd'am sler maja fa səram banay. ¹¹ Ama ta banay ŋgene cəpa na, kwa ndəhay a ta mbəd'damara menjey ata daa ba, ata fa kam cek maaya ba hay cəŋga. A cədmara Gazlavay da vad' maja banay ata ta mbəlek hay mekele mekele ma catar.

¹² Cay, maslaŋ ŋga dey maakwaw a, ta', a mbədd'a masa daa taasa aŋga aa wayam mahura ŋga Efərat. Yam daa wayam a, taa səkey sem mbasl! amba bay hay ma da samawa ta daa dana a hətam cəved ŋga zləŋgey a dey lanjar. ¹³ Fa dəba ha, ta', yah, Jaŋ, ya hətey mesəfney hay maaya ba maakar. Ata a səram ba ta kakəraŋ hay. Mesəfney a pal a bawa da mey gədem heyey. Lanjar a bawa da mey cek ŋga ley heyey. Lanjar may, a bawa da mey *ndaw ma təla mey ta membərzley. ¹⁴ Mesəfney hay a ŋgene a samawa ta fa bay-malula. Fa kam maazla hay mandaw mandaw ŋga rəzley ndəhay. Fa diyam a way bay hay da bəla cəpa ŋga kusmatərwa amba a kam vəram ta Gazlavay ta pas masa Gazlavay, ndaw ma fənta cek hay cəpa, ma da wuzdərwa gədaŋ aŋga.

¹⁵ Da ray ŋgene, Bay Mahura a ləvey: «Wam vaw maaya maaya, maja ya da sawa na, dərfafay anda ndaw-mayal. Maaya ŋga Gazlavay aa da ray ndaw ma jədfa vaw aŋga, a ney ba, ma wada vaw ta zana aŋga, amba dər masa yah ma da

16:10 16.10 13.1-2; ləvaŋ: Mab 10.21-22; Iz 8.22 **16:12** 16.12
Iz 11.15; 44.27; 46.11 **16:13** 16.13-14 12.3; 13.1-2; Mab 8.2; Ps
78.45 **16:14** 16.14 11.17; 13.13-14; 19.20; Mt 24.24; 2Tes 2.9;
vəram: 19.11-21

sawa na, ndaw a, a gwa ŋga pəkey ta vaw ba' kəne ba, asaya, hwaray fa da kar majā ndəhay a da hətmar vaw ba' kəne na, daa ba.»

16 Ta', mesəfney hay maaya ba maakar ma diyam a way bay hay heyey, a kusmata bay hay a aa slam daha mezəley ta mey *Hebore «Harmagwadanjw».

17 Fa dəba ha, maslaŋ masa ŋga dey maasala ha, ta', a mbəd̩da masa daa taasa aŋga aa memed. Day a cənwa ŋga gədaŋ daa slammenjey ŋga Bay Gazlavay daa Way-mekey-kwakwas aŋga, a ləvey: «Banay hay a, ta kam cay.» **18** Da ray ŋgene, var a zəmey wəd̩-wed̩, wəd̩-wed̩, aa bəc̩ey ta gədaŋ təzlaw! təzlaw! Hwiyak a wusey ga anda aŋgwa ma bəzley. Dəga Gazlavay ma zlar ŋga ləmtərwa ndəhay a bəla na, hwiyak ta wusey anda ŋgene daa ba səlak.

19 Ta', hwiyak a bəzley, berney mahura * heyey a wunkey slam maakar. Berney hay cəpa da bəla a pəlham pəlah! pəlah! may. Gazlavay a sərfadərwa berney mahura ŋga Babilajw, ta', a cey mevel a ray a, a sərda banay ga, anda ndaw ma sa cek meedəwek e marəhkaya pece pece daa vəley. **20** Daa ŋgene, hwayak hay da wuzlah bəlay cəpa, yam aa zəddata. Asaya, aŋgwa hay a yayiham. **21** Lanja ga a kwiywa da vad a ray ndəhay. Lanja ha pal na, mahura

16:15 16.15 3.3, 18 **16:17** 16.17-21 16.1; Iz 66.6 **16:18**
16.18 4.5; 6.12-13 * **16:19** 16.19 Berney mahura: A wudsey
ŋga ləvey na, berney ŋga Babilajw daa mewulkey ŋga ndəhay
mekele. Nəka 14.8. Siya hay na, a wulkam, a ləvam na, ara berney
ŋga Jeruzelem. **16:19** 16.19 14.10; 18.2

anda hutkwam. Maja ŋgene, ndəhay a cədmara Gazlavay maja lanja ha fa sərdamata banay ga kalah.

17

Mey da ray ŋgwas-barlaw

¹ Fa dəba ha, maslaŋ pal dasi maslaŋ hay ŋga Gazlavay maasala masa ta taasa hay da har heyey, ta', a sawa, aa guzlyा ŋgada yah, *Jaŋ, a ləvey: «Sawa fede amba ya wuzdakawa banay masa ŋgwas-barlaw daha ma da səra. Ngwas * a na, mapakaya anda berney mahura masa gweegwe ta wayam hay mahura mahura. ² Bay hay cəpa da bəla ta lam vaw la ta aŋga. Asaya, ndəhay ma sam wuzam aŋga la haa a wam. Anda meləvey, ndəhay a ta lam vaw [†] la ta aŋga may.»

³ Ta', *Mesəfnay ŋga Gazlavay a sawa a ray adaw. Fa dəba ha, maslaŋ kaa heyey a handaya a ley. Daa masa yah da ley a na, ya hətey ŋgwas manjakaya da ray cek ŋga ley. Cek ŋga ley a na, aa magaza anda mambaz, ta ray hay maasala, dəram hay kuraw cegwegw e da ray hay a. Vaw aŋga cəpa mawuzlalakaya ta mezəley hay ma cədey Gazlavay. ⁴ Ngwas aha

16:21 16.21 11.19; 16.9 * **17:1** 17.1 Ngwas: Fedse na, ŋgwas aha mapakaya anda berney ŋga Babilajw. Ara berney gweegwe ta wayam hay cew mahura. **17:1** 17.1 Jer 51.13 † **17:2** 17.2 Meley-vaw saw da palah fede kaa na, a wudey ŋga ləvey meney ray ŋgada cek mekele aa slam a ŋga Gazlavay. **17:2** 17.2 14.8; 17.18; 18.3; Jer 51.7; Nah 3.4 **17:3** 17.3 Mesəfnay ŋga Gazlavay: 1.10; 21.10; Ez 8.3; 40.2; cek ŋga ley: 13.1-2

na, aa ta zana fa vaw. Zana ha magaza lémter e ta magaza anda mambaz. Asaya, anja ta cek hay ḥga b̄orey magaza mekele mekele ta aŋgwa hay ma wadam p̄elŋged p̄elŋged ma h̄eckam ba leŋ bersle hay fa vaw. Asaya, taasa ḥga b̄orey magaza makərzakaya da har. Taasa ha na, marəhdakaya ta cek hay maaya ba ma zləba ndaw daa meley-vaw anja saw da palah heyey.

⁵ Fa daŋgay anja mezəley ḥga cek masa ndəhay ma sərmara ba mawuzlalakaya daha. Mezəley a, a wudey ḥga ləvey:

«Kede he, berney mahura ḥga Babilanw, ara mamaŋ ḥga ḥgwas-barlaw hay ta mamaŋ ḥga cek hay maaya ba da b̄ela cəpa.»

⁶ Ya hətar ḥgwas aha fa wey ta mambaz ḥga ndəhay ḥga Gazlavay, ndəhay ma kam sede da ray Yesu.

Daa masa yah ma hətar na, ya rəzley ga da ray a. ⁷ Da ray ḥgene, maslaŋ ḥga Gazlavay heyey aa cəfdaya, a ləvey: «Ka rəzley na, majā me? Jəkfaya sləmay amba ya wuzdakawa mey mabadakaya da ray ḥgwas kede ta da ray cek ḥga ley masa ta ray maasala leŋ dəram hay kuraw, masa ḥgwas a, aa da ray a ḥgene.

⁸ Yaw, cek ḥga ley masa kah ma hətar kede na, anja na, aa ta dey, ama wure kede, ta məcey sem. Menjey nekədsey fede na, a sləkcfawa la daa vəged meselelen e. Fa dəba ha, Gazlavay a daa zəddə. Ndəhay da b̄ela masa mezəley ata mawuzlalatakaya dəga b̄ela ta ləmey daa

ba araŋ daa d̄erewel ḥga ndəhay ma da h̄etam heter mendəvey ba, daa ba na, a h̄etmar cek ḥga ley a ḥgene na, a r̄ezlam la da ray a. A da r̄ezlam majā zleezle cek aha aŋga ta dey, wure kedē aa ta m̄eçey sem, ama a lacawa la daa v̄eged e cəŋga.»

⁹ Maslaŋ a, a l̄evya saya: «Si ndaw a pey len̄gesl ḥga s̄era mey da ray cek hay a kedē maaya maaya. Ray hay maasala ḥga cek ḥga ley a ḥgene na, a wuzwa aŋgwa maasala masa ḥngwas a ma njey a ray a [‡]. Ray hay a ḥgene may a wuzwa bay hay maasala. ¹⁰ Dasi bay hay maasala ha ḥgene na, zlam ata daa bay daa saba, pal na, aa daa bay, laŋgar ta sawa ḥga z̄ema bay aŋga daa ba araŋ. Ama pas masa aŋga ma sawa cay na, fa da njey daa bay a ga daa ba. ¹¹ Nga cek ḥga ley masa zleezle aa ta dey, ama wure kedē, aŋga daa saba heyey na, a da key bay ḥga dey daaŋgafad a. Aŋga na, aa da wuzlah bay hay maasala heyey may, Gazlavay a daa z̄edda.

¹² «D̄eram hay kuraw ḥga cek ḥga ley masa kah ma h̄etatar ḥgene, a wuzwa bay hay kuraw ma da samawa. Ata na, fa z̄emamara bay ata daa ba araŋ. Ata ta cek ḥga ley heyey a h̄etam ḡedaŋ la ḥga wey da ray ndəhay, ama ḥga menjey nekədsey gway. ¹³ Bay hay a, a c̄emam day la pal, amba a kamar sl̄era a cek ḥga ley a ḥgene ta ḡedaŋ ata c̄epa. ¹⁴ A kam v̄eram la ta Bəz-t̄əbaŋ heyey. Ama Bəz-t̄əbaŋ a, a f̄onta la ta ḡedaŋ,

17:8 17.8 13.3; d̄erewel: 3.5 [‡] **17:9** 17.9 Fede na, ḥngwas aha mapakaya anda berney ḥga Rawm. Berney a na, aa maləmkaya da ray aŋgwa hay maasala. **17:9** 17.9 13.18 **17:12** 17.12
Dan 7.7, 24

maja anga na, ara Bay Mahura da ray mahura hay, anga Bay da ray bay hay cəpa. Asaya, ndəhay masa aa ma zəlta, aa ma walata, ndəhay masa ma təbmara mey anja ta mevel pal na, a cəmam la ta Bəz-təbaŋ a, a kam bay-gula la da ray bay hay a ta cek ɳga ley a heyey.»

15 Ta', maslaŋ ɳga Gazlavay kaa heyey aa guzlyा saya, a ləvey: «Yam masa kah ma hətar ɳgwas-barlaw manjakaya gweegwe ta anja ɳgene na, a wuzwa ndəhay ga, səkway ɳga ndəhay wura wura masa maa guzlam ta mey wura wura, asaya, hwayak wura wura. **16** Ama, dəram hay kuraw masa kah ma hətatar ta cek ɳga ley a ray anja na, a da rəsmara ɳgwas-barlaw kede. A təbmara cek anja hay tabiya la, a cəkwymata zana anja hay fa vaw la cəpa ta gədaŋ, amba a njey vaw ba' kəne. Fa dəba ha, a kədmara vagay la, a zəmamara aslaw ɳga vaw anja la. Siya ɳga aslaw a, ma da gərey na, a da ndəlmara daa awaw. **17** Ara Gazlavay ma da ka amba bay hay kuraw a, a cəmam ɔday pal ɳga key sləra ɳgada cek ɳga ley heyey. Bay hay a, a pamara gədaŋ ata asi har ɳga cek ɳga ley a, amba a wam da ray ndəhay tabiya haa kasl mey masa Gazlavay maa guzlda zleezle heyey a key fara fara. **18** Anda kede, ɳgwas masa kah ma hətar heyey na, ara berney mahura masa ma wey da ray bay hay cəpa da bəla.»

17:14 17.14 19.16, 19; Mew 10.17; Ps 136.3; Dan 2.47; 1Tm 6.15

17:15 17.15 17.1 **17:16** 17.16 17.2; 18.8; Lev 21.9; Ez 23.29;

Aw 2.5 **17:17** 17.17 17.13

18

Mey da ray berney ɳga Babilanjw ma da pəlhey

¹ Fa dəba ɳga cek hay a ɳgene, yah, *Jan, ya hətey maslaŋ mekele fa pawalay da vad. Anja ta gədaŋ ga. Mewedey anja ta wada bəla la cəpa. ² Maslaŋ a, a wudey ta gədaŋ, a ləvey: «*Babilanjw, berney mahura heyey, ta pəlhey sem. Ta pəlhey sem pəlah! pəlah! fara fara. Berney a, ta tərey sem ɳga way ɳga mesəfnay maaya ba wura wura cəpa. Asaya, diyan hay maaya ba hay masa ndəhay ma zəmamara ba səlak, ata cəpa daa slam aha. ³ Babilanjw ta pəlhey sem maja ta ley vaw saw sem, taa sərkadata ndəhay daa hwayak hay tabiya sem ɳga mbəkdamara cəved ɳga Gazlavay amba a kam cek hay maaya ba mekele mekele anda anja. Ara anda aa ma vəltar wuzam ɳga sey mandaw mandaw ɳga nəsta. Asaya, bay hay cəpa da bəla ta lam vaw saw la ta anja. Ndəhay ma ka filaw hay cəpa da bəla, ta hətam dala la ga, maja cek hay maaya ma mbafar kalah masa ata ma hədkadamara.»

⁴ Ta', ya cəney d'ay faa guzlwa ta gədaŋ da vad, a ləvey: «Akwar ndəhay adaw hay, bamawa da wuzlah ndəhay daa berney a ɳgene, amba ka kam mebərey anda ata ba. Bamawa amba ka səram banay anda ata ba. ⁵ Fara fara, bamawa daa berney a, maja mebərey ata ga kalah, mambakaya kasl a gazlavay a vad. Yaw,

18:1 18.1-24 Iz 13; 47; Ez 27 **18:2** 18.2 14.8; 16.19; Iz 13.20-22; 21.9; 34.11, 14; Jer 50.39-40; 51.8 **18:3** 18.3 17.2; 18.11-19; Iz 23.8; Ez 27.22-23, 33 **18:4** 18.4 Iz 48.20; Jer 51.45; 2Kwr 6.17

Gazlavay fa sərfada sləra ata maaya ba masa ata ma kamara cəŋga. ⁶ Sərdamata banay ta ndəhay daa berney a anda ata ma sərdamata banay ta ndəhay siya hay. Cek masa ata ma kamara a ndəhay siya ha na, ka da kamatara ma fəna ŋgene. Da ta vəlmatar cek meedəwek e vəley pal ŋga sey la na, ka da vəlmatar ŋgada ata vəley cew. ⁷ Sərdamata banay ga ta ndəhay daa berney a amba a cam mevel, anda ata ma pamara vaw ata zleezle ŋga ŋgwas ta gədaŋ ga, anda ata ma njam ga daa wiya. Asaya, anda ata ma ləvam: “Yah manjakaya fedə daa bay. Yah ŋgwas-vagay ba, kwa ndaw adfaw fa da məcey amba ya təway na, daa ba.”

⁸ «Da ray ŋgene, banay a da sawa a ray ndəhay daa Babilanw a cəpa dey pal. Anda kede, macay mepesley ndəhay, meməcey leŋ may a sawa la a ray ndəhay a ta pas pal. Asaya, awaw a daa wura berney a kəlmedek! maja Bay Gazlavay na, aŋga ndaw ta gədaŋ, ara aŋga pal ma da katar sariya a ndəhay a.»

⁹ Bay hay cəpa da bəla ma lam vaw saw da palah * daa berney a heyey, ta ma njam daa wiya a heyey, a da hətmar kakas ŋga awaw ma daa wura berney aha na, a təwam la, aa huram la. ¹⁰ Bay hay a, a da lacam dəreŋ ta berney a, maja banay da hwad a ta zluradata sem. A ləvam: «Waay! Waay! Babilanw, kah berney mahura

18:5 18.5 MC 18.20 **18:6** 18.6 Ps 137.8; Jer 50.29 **18:7** 18.7-8

Iz 47.8-9 **18:8** 18.8 17.16 * **18:9** 18.9 Meley-vaw saw da palah fede kaa na, a wudey ŋga ləvey meney ray ŋgada cek mekele aa slam a ŋga Gazlavay. **18:9** 18.9-10 Ez 26.16-17; 27.30-35

masa ta gədaŋ heyey, ka ta pəlhey sem pəlah! pəlah! ler pal gway. Sariya akah ta njey ga daa ba.»

¹¹ Asaya, ndəhay cəpa da bəla ma kam filaw, a təwam la, aa huram la, maja berney a ma pəlhey sem. Kwa ndaw pal fa da hədkey cek ata hay ŋga filaw daa saba. ¹² Cek ŋga hədkedey hay a na, ara bərey hay ma hədkam ba, aŋgwa hay ma wadəm pəlŋged pəlŋged ma hədkam ba ta bersle hay, zana mabara ma ley dey, zana masa magaza ləmter e ta magaza anda mambaz ma hədkey ba, leŋ zana səwal ma wedey wurek! wurek! Cek hay mekele ŋga filaw a na, ara anda hwadam mezey maaya, cek hay maacadakaya ŋga sler ŋga begəney, hwadam ma hədkey ba leŋ cek hay mekele mekele ŋga bərey ta ŋga aŋgwa meekuled e. ¹³ Asaya, ndəhay ŋga filaw a fa hədkadam cek hay mezey maaya anda bərdey, mal ma tekwedey fa vaw, slalak mezəley «*mir» leŋ matəway ŋga wudez mezey maaya. Cek hay mekele na, ara wuzam, mal metey lar, hapa leŋ daw. Fa hədkadam saya sla hay, təbaŋ hay, pəles hay leŋ seret hay. Kwa beke hay, kwa ndəhay ma kərzawa daa vəram na, ndəhay a ŋgene fa hədkadamata may. Cek hay cəpa kaa na, kwa ndaw pal ŋga hədkata da Babiləŋw a daa saba səlak. ¹⁴ Da ray ŋgene, ma ka filaw hay a, a təwam la, a daa guzlm̩ar aa berney a, a ləvmar: «Cek hay masa ma mbafamaka kalah heyey na, taa wuram sem cəpa. Zleley akah hay ta wiya masa kah ma ka heyey na, daa saba. Anda kede, kwa ka fa da hətatar daa saba may.»

15 Ma ka filaw hay masa ma kam zleley ga daa berney a heyey, a da lacam dören ta berney a, majā banay da hwad a ta zluradata sem. A tewam la ta gədanj, aa huram la, **16** a da ləvam: «Waay! Waay! Babilanjw, berney mahura heyey, ta pəlhey sem pəlah! pəlah! Arga anda ŋgwas ta zana mabara fa vaw ma ley dey, asaya, ta zana masa magaza ləmter e ta magaza anda mambaz ma hədkey ba. Asaya, aa ta dangwa ŋga bərey magaza lej ta bersle ma hədkey ba. **17** Zleley hay a ga kede a nəsam tabiya dey pal gway, kwa ta njey ga daa ba.»

Ndəhay ma hwadamara kwambiwal hay ta bay-ray ata, lej ndəhay ma ka filaw ta kwambiwal hay a, asaya, ndəhay tabiya masa ma diyam a məlak ta kwambiwal hay a na, a lacam la dören ta Babilanjw heyey, **18** a wudam la majā ata ma hətmar kakas ŋga awaw a maa wura berney a, a ləvam: «Berney mahura ma fəna kede daha saya daw?» **19** Ndəhay a, a da pətkwalam da hwayak ta matəway, a daa huram, a da wudam ta gədanj, a ləvam: «Waay! Waay! Babilanjw, berney mahura heyey na, ta pəlhey sem. Ara berney masa ndəhay ta kwambiwal hay ma hətam zleley ga da hwad a. Berney a na, a pəlhey pəlah! pəlah!, a nəsey ler pal gway, kwa ta njey ga daa ba.»

20 Yaw, maslanj ŋga Gazlavay heyey a ləvey: «Akwar ndəhay da gazlavay da vad, sasəmam majā Babilanjw a ma pəlhey kede. Akwar ndəhay ŋga Gazlavay ta ndəhay meslərey lej ndəhay

ma təla mey anŋa hay, sasəmam may, maja Gazlavay ta kar sariya sem a berney a kede, fa cek maaya ba masa anŋa ma kakwara.» ²¹ Fa dəba ha, maslaŋ ŋga Gazlavay masa ta gədaŋ daha ta', a daw, a lawa anŋwa mahura masa dadakw anda lavar. Təzlem! a kəzla aa bəlay kudap! aa zədsey. A ləvey: «Babilanjw, berney mahura, a da pəlhey anda kede may. Kwa ndaw fa da hətar fa dey daa saba. ²² Da Babilanjw a, ndəhay fa da cənam dəy ŋga ndəhay ma kəfam ganjaval, ma zlam walay, leŋ ma fam sləlam ta taalam hay na, daa saba. Asaya, ndaw fa da hətey ndaw ma diya cek hay membey kwa pal daa saba. Kwa ndaw fa da cəney dəy ŋga cek mekərey daw daa berney a daa saba may. ²³ Da Babilanjw a, petərla hay fa da wadəm daa saba. Kwa ndaw fa da cəney meesəmey ŋga meley kwakwa daa berney a daa saba. A key daa saba na, maja me? Ara maja, zleezle ndəhay ma ka filaw da Babilanjw a, a zlapam ta zleley ata hay ma fənmata siya hay da bəla, asaya, ta təknata ndəhay tabiya da bəla la ta mekey maaazla hay maaya ba.»

²⁴ Gazlavay a kar sariya a Babilanjw anda kede maja aa ma hətar mambaz ŋga ndəhay ma təla mey anŋa da hwad a. Asaya, maja aa ma hətar mambaz ŋga ndəhay anŋa hay siya da hwad a. Asaya, ndəhay makədftakaya vagay daa wura daa wura da bəla na, Gazlavay ta hətar mambaz

18:20 18.20 12.12; Jer 51.48

18:21 18.21 Jer 51.63-64

18:22

18.22 Iz 16.10; 24.8; Ez 26.13

18:23 18.23 Iz 23.8; 47.12; Jer

7.34

ata la daa berney a may.

19

¹ Fa dəba ha, yah, Jaŋ, ya cəney d'ay hay masa maa guzlmawa ta gədanj da vad anda ndəhay ga maa guzlam daa slam a, a ləvam: «*Aleluya! Həlmamara Bay Gazlavay! Ara Gazlavay aləkwa ma ləhdata ndəhay daa banay. Ara anga ndaw masa ndəhay ma həslmar ray, ara anga ndaw ma wey da ray cek hay tabiya. ² Anŋa fa katar sariya a ndəhay ta cəved e, membərzley da hwad a daa ba səlak. Da ray ŋgene, ta kar sariya cay ŋgada ŋgwas-barlaw masa ma nəsa bəla, ma batata ndəhay ŋga lam vaw saw da palah * heyey. Gazlavay ta sərda banay la ta ŋgwas aha majaa aa ma kədta ma ka sləra anŋa hay vagay.»

³ Day hay masa yah ma cəndatərwa ŋgene fa həlmamara Gazlavay, a ləvam: «Aleluya! Həlmamara Bay Gazlavay, majaa kakas masa faa ŋgəsey daa berney a ŋgene, a da njey ŋga sərmataw, kwa fa da ndəvey daa ba səlak.»

⁴ Daa ŋgene, *bay-ray hay kwakwar cew a ray a məfad̄ heyey lej cek hay məfad̄ ta dey heyey a ragadam fa mey ŋga Gazlavay daa slam anŋa menjey, a həlmamara, a ləvam: «*Amen. Aleluya! Həlmamara Bay Gazlavay!»

18:24 18.24 16.6; Iz 26.21; Jer 51.49; Ez 24.7-8 **19:1** 19.1 4.11

* **19:2** 19.2 Meley-vaw saw da palah fede kaa na, a wudey ŋga ləvey meney ray ŋgada cek mekele aa slam ŋga Gazlavay. **19:2** 19.2 15.3; 16.6; 22.12; Mew 32.43; Ps 79.10 **19:3** 19.3 kakas: 14.11; Iz 34.10 **19:4** 19.4 4.4, 6; 5.7; Ps 106.48

*Mey da ray mekey məlak ḥga kwakwa ḥga
Bəz-təbaŋ*

⁵ Fa dəba ha, dəay mekele aa guzlwa ta daa slam-menjey ḥga Bay Gazlavay, a ləvey: «Həlmamara Gazlavay aləkwa, akwar ndəhay ma ka sləra anja hay tabiya, akwar ndəhay masa ma namar ray, kwa bəza hay, kwa ndəhay mahura hay.» ⁶ Ta', ya cəney dəay hay mekele saya faa guzlmawa ta gədaŋ anda ndəhay ga maa guzlam daa slam a. Asaya, dəay hay a, a mbam mey ta gədaŋ anda yam ma vavawa daa maajərav mahura. A cənmawa anda var maa bəcəy may. Ya cənda dəay hay a na, fa ləvam: «*Aleluya! Həlmamara Gazlavay, maja Bay Gazlavay aləkwa, ndaw masa ta gədaŋ ma fənta cek hay tabiya, fa wey da ray cek hay tabiya fara fara. ⁷ Wure kede, njakwa daa meeməlkey, sasəmkwa, həlmakwa Gazlavay, maja gwagway ḥga Bəz-təbaŋ [†] ma ley kwakwa ta wuswa cay. Kwakwa ha ta diya vaw cay, ⁸ maja ta vəlmar zana ma wedey ma ley dey mabara manjar dəlay cay.» (Zana ha ḥgene a wuzwa sləra maaya masa ndəhay ḥga Gazlavay ma kamara.)

⁹ Cay, maslaŋ heyey a ləvyə saya: «Wuzlala mey masa yah ma da kadakawa kede aa ɔfrewel: Maaya ḥga Gazlavay a sawa la a

19:5 19.5 11.18; Ps 22.25; 115.13; 134.1; 135.1 **19:6** 19.6 11.17; 14.2; Ps 47.6-10; 96.7-10; Zak 14.9 [†] **19:7** 19.7 Bəz-təbaŋ: Fede Bəz-təbaŋ ara Yesu Kəriste. Kwakwa anja na, ara ndəhay cəpa ma təbmara mey anja. Gwagway may, ara pas masa ndəhay ma da cəmam ray ta Yesu da vad ḥga sərmataw, anda kwakwa ta zel e ma da njam cewete haa mendəvey ḥga dar ata. **19:7** 19.7

ray ndəhay cəpa mazəltakaya a gwagway ḥga kwakwa ḥga Bəz-təbaŋ a.» Maslaŋ a, a ləvya saya: «Mey masa yah ma kadakawa kede na, ara mey fara fara, majə mey a ara mey ḥga Gazlavay.»

10 Masa maslaŋ a maa guzlyə cay na, ta', ya regedey fa mey aŋga amba ya həlma. Daa ḥgene, a ləvya: «Ka regedey fa mey adfaw anda kede na, majə me? Yah na, yah ndaw ma ka sləra ḥga Gazlavay anda kah ta məlmakw hay, ma təbmara mey masa Yesu ma handərwa a bəla may. Maaya ka regedey, ka dərey daŋgay na, ḥgada Gazlavay gway.» Mey masa Yesu ma handərwa a bəla na, ara *Mesəfnəy ḥga Gazlavay ma vəltar gədaŋ a ndəhay ma təla mey ḥga wuzdamara mey a.

Ndaw da ray pəles mabara

11 Cay, yah, *Jaŋ, ya da nəkey dey na, slam da gazlavay da vad' mawurkaya. Ya hətey pəles mabara ta ndaw da ray a. A zəlmara ndaw aha na, «Ndaw ma ka cek anda aa ma ləvey, ma mbərzley ba.» Aŋga na, ndaw ma ka sariya a ndəhay ta cəved e, asaya, aŋga ndaw ma key vəram ḥga dīyey cek ta cəved e. **12** Bəz ḥga dey ḥga ndaw aha na, ḥgeler ḥgeler anda awaw magədkaya. Aŋga ta gursaw hay ga da ray. Mezəley mawuzlalakaya fa vaw aŋga daha, kwa ndaw mekele ma gwa ḥga səra mezəley a daa ba səlak, si aŋga gway. **13** Zana aŋga fa vaw

19:9 19.9 14.12; Iz 25.6; Mt 22.2; Lk 14.15-16; mey fara fara: 21.5; 22.6 **19:10** 19.10 6.9; 22.8-9 **19:11** 19.11 4.1; 19.2; Ps 72.1-14; 98.9; Iz 11.4; Ez 1.1-3; SNM 7.56 **19:12** 19.12 1.14-15; 2.17

na, magwacakaya ta mambaz ‡. Mezəley ḥja ndaw a na: «Mey ḥja Gazlavay.» ¹⁴ Asaya, maslaŋ hay ga ḥja Gazlavay da vad fa səpmar wurzay ḥja ndaw aha anda ndəhay ma diyam ḥjadaa vəram. Ata ta zana mabara fa vaw ma ley dey manjar dəlay. Ata da ray pəles mabara hay. ¹⁵ Da mey ndaw aha na, dəlaw masa mey a makədkaya ḥja kədta ndəhay daa hwayak hay da bəla daha. A da wey da ray hwayak hay tabiya ta gədaŋ. A da bacata anda ndaw ma becey babəza ḥja wudez fa pərad ḥja dəcey yam a, ḥja tey wuzam ta aŋga. Anda kede, a da wuzdərwa mecey-mevel ḥja Bay Gazlavay, ndaw masa ta gədaŋ ma fənta cek hay tabiya.

¹⁶ Fa zana ḥja ndaw a, leŋ fa tatəwal na, mezəley mawuzlalakaya daha. Mawuzlalakaya ha a ləvey: «Bay Mahura da ray bay mahura hay, Bay da ray bay hay cəpa.»

¹⁷ Fa dəba ha, yah, Jan, ya hətey maslaŋ ḥja Gazlavay mekele malacakaya da ray pas. Maslaŋ a, aa guzley ta gədaŋ, a zəltərwa dīyaŋ hay cəpa masa ma jəvam dəreŋ da gazlavay da vad, a ləvtar: «Kusmawa ḥja zəmey daf daa gwagway mahura masa Gazlavay ma da ka. ¹⁸ Samawa amba ka zəmam aslaw ḥja vaw ḥja bay hay, ḥja *bay-ray hay ḥja sewje hay, ta ḥja sewje

‡ **19:13** 19.13 mambaz: Mambaz kede ara mambaz ḥja masa-gəra hay ḥja Yesu masa aŋga ma key bay-gula da ray ata, da daa ba, ara mambaz aŋga masa aa ma mbədə ḥja ləhdandakwar. **19:13** 19.13 Jan 1.1 **19:13** 19.13, 15 Iz 63.1-6 **19:14** 19.14 6.2-8, 11 **19:15** 19.15 1.16; 2.26-27; 11.17; 14.14-20; Jer 25.30-31 **19:16** 19.16 17.14 **19:17** 19.17-18 Ez 39.4-5, 17-19

hay a, lenj ŋga pəles hay ta ndəhay da ray a kede. Samawa ŋga zəmey aslaw kwa ŋga waawa: ŋga beke hay ta ŋga beke hay ba hay, ŋga ndəhay mahura ta ŋga ndəhay mecəhe hay tabiya.»

19 Fa dəba ha, ya hətar cek ŋga ley heyey, lenj bay hay cəpa da bəla. Sewje ata hay makustakaya daa slam a, amba a kam vəram ta ndaw da ray pəles mabara heyey, lenj ta sewje anga hay may. **20** Cay, ta', ndaw da ray pəles mabara kaa heyey a sawa, kaw! a kərza cek ŋga ley a, lenj *ndaw ma təla mey ta membərzley, fakw! fakw! a hazakadata ta dey aa dəhwa ŋga awaw masa ta angwa maa kuray-bəzey, ma gədsey njəm-njem. Ndaw ma təla mey ta membərzley a na, ta key maazla ga fa mey ŋga cek aha ŋga təknata ndəhay da bəla masa ta lamba ŋga cek ŋga ley matəhtakaya fa vaw ata heyey ta ma namar ray ŋgada cek maləmkaya anda cek ŋga ley a heyey. **21** Sewje hay masa ŋga cek ŋga ley a na, ndaw da ray pəles e heyey ta kədəta sem vagay ta dəlaw manjəkakaya da mey anga heyey. Ta', diyan hay heyey cəpa a samawa, a zəmamara aslaw ŋga vaw ŋga sewje hay a, haa a rəham.

20

Mey da ray Satan majəwkaya haa mevey gabal

1 Fa dəba ha, yah, *Jan, ya hətey maslanj ŋga Gazlavay mekele fa pawa salay da vad. Aa

19:18 19.18 13.16 **19:19** 19.19 17.12-14; Ps 2.2; Ez 38.2-9, 14-16; Zak 14.2 **19:20** 19.20 13.1-2, 13, 15; angwa maa kuray-bəzey: 14.10; 20.10, 14; 21.8; Iz 30.33

ta lekèle da har ŋga wurey vøged meselelenj e heyey. Asaya, maslaŋ a, aa ta calalaw meegured e da har. ²⁻³ Cay, maslaŋ a ta', a daw, kaw! a kørzarawa gødem heyey, jøw! a jøwa ta calalaw a. Gødem e ara zezekw masa zleelze heyey, anda meløvey, *Sataŋ, bay-malula. Daa masa aa ma jøwa cay, a køzla kem! aa vøged meselelenj e heyey, a gørca mey a ta lekèle, slørbey tebed * fa mey a. A ka køne amba gødem e a tøknata ndøhay daa hwayak hay da bøla saba. A da njey majøwkaya daa vøged e haa mevey gabal. Fa døba ha, a pøskamørwa la a bøla, ama a da njey nekødsey gway.

⁴ Fa døba ha, ya høtey slam-menjey hay ŋga bay, ndøhay manjatakaya da ray a. Gazlavay ta vøltar gødaŋ la amba a kamatar sariya ŋgada ndøhay da bøla. Asaya, ya høtey mesøfney hay ŋga ndøhay mamøctakaya, masa ma kødmata vagay, ma døslmata ray ata, maja ata ma kam sede, ma løvam Yesu na, ara cøved masa fara fara, asaya maja ata ma wuzam mey ŋga Gazlavay. Ata na, ta namar ray ŋgada cek ŋga ley, ta ŋgada cek malømkaya anda anŋa heyey daa ba. Asaya, ta tøbmara amba cek ŋga ley a, a tøhtar cek fa danøgay, da daa ba, fa har na, daa ba sølak. Ya nøkta na, ata mamøctakaya, ama ta sløkøsamawa sem daa memøcsey a. Ata ta *Køriste na, ta wam la da ray bøla, haa mevey

20:1 20.1 10.1; 18.1; vøged meselelenj e: 9.1 * **20:2-3** 20.2 a slørbey tebed: A slørbey tebed fa mey a na, amba a patar lengesl a ndøhay ŋga wurmara ba. Tebed e a wuzda ara ndaw mahura ma gørca slam aha. **20:2-3** 20.2 12.3, 9

gabal. ⁵ Kede he ara ndəhay ŋgeeme ma sləkdamawa daa meməcey. Ndəhay siya na, ta sləkdamawa daa ba aran, si mevey gabal a cəhwəy la dəgəy. ⁶ Fara fara, maaya ŋga Gazlavay a sawa la a ray ndəhay masa ma sləkdamawa teesed daa meməcey. Ata na, ndəhay ŋga Gazlavay. Fa da məcam ŋga dey cew daa ba səlak. Ndəhay a, a da təram ndəhay ma ka kwakwas ŋgada Gazlavay len ŋgada Kəriste. Ndəhay a na, a da wam ta Kəriste da ray bəla, haa mevey gabal.

Mey da ray vəram ŋga madagway-dakw

⁷ Masa *Satan, bay-malula, ta key cay daa calalaw mevey gabal daa vəged heyey na, fa dəba ha, a pəskamərwa daa vəged e. ⁸ A daw la aa wura aa wura aa hwayak hay da bəla cəpa amba a batata ndəhay. A zəlmata ndəhay daa hwayak hay a ŋgene na, Gakw ta Magakw †. Satan a, a da kusta səkway hay a tabiya aa slam a, amba a kam vəram ta Gazlavay. Ndəhay a ata ga, a sləfam ba, anda mawurbay da wayam.

⁹ Daa masa yah ma hətatar na, ata fa samawa təlbeŋ e daa wura daa wura cəpa, a zlərmara slam masa ndəhay aŋga hay manjatakaya da hwad a, berney masa Gazlavay ma wudey. Daa masa ata ma zlərmara berney a sem na, awaw ba', a kəzlwa da gazlavay, aa wurta kəlmedek!

20:4 20.4 6.9; 13.15; Dan 7.9, 22; Lk 22.30; 1Kwr 6.2 **20:6** 20.6
1.6; 2.11 † **20:8** 20.8 Gakw daa derewel ŋga Ezekiyel ara bay
ŋga hwayak ŋga Magakw (Ez 38.2). Fedə na, mapatakaya anda
səkway hay tabiya da bəla masa ma da kam vəram ta Gazlavay.

20:8 20.8 13.14; Jes 11.4; Ez 38.2, 10-12

10 Bay-malula, ndaw ma batata ndəhay daa hwayak hay tabiya heyey na, ta', a kərzamara, a kəzlamara aa dəhwa ŋga awaw masa ta kakas maa kuray-bəzey mezey maaya ba, ma gəfey njəm-njem heyey. A kəzlamara ha na, a cakay ata cek ŋga ley len *ndaw ma təla mey ta membərzley heyey. Daa awaw aha na, ata cəpa a da səram banay taa vad, taa pas ŋga sərmataw.

Mey da ray sariya ŋga bəla

11 Fa dəba ha, yah, *Jaŋ, ta', ya hətey slam-menjey mahura ŋga bay. Slam-menjey aha mabara, ndaw manjakaya da ray a. Slam da vad ta da hwayak taa zədəm sem kudap! fa mey ŋga ndaw aha. Fa da hətmatar daa saba səlak.

12 Asaya, ya hətatar ndəhay masa maməctakaya. Kwa ndəhay mahura hay, kwa mecəhe hay, ata cəpa malacatakaya fa mey ŋga slam-menjey a. Cay, ya hətey ndaw fa wurey dərewel hay. Ara dərewel hay masa sləra ŋga ndəhay tabiya ma kamara mawuzlalatakaya da hwad a. Fa dəba ha, ya hətey ndaw fa wurey dərewel mekele. Daa dərewel e, mezəley ŋga ndəhay ma da hətam heter mendəvey ba mawuzlalatakaya da hwad a. Anda kedə, Gazlavay a katar sariya ŋgada ndəhay maməctakaya ha təde fa sləra ata mawuzlalatakaya daa dərewel hay a.

13 Asaya, kwa ndəhay masa yam daa bəlay ma

baɓətata na, yam a ta badatərwa sem a ray-dəgar. Kwa ndəhay maməctakaya daa Slam masa ndəhay maməctakaya ma njam da hwad a na, ta bamawa sem daa meməcey a. Ata cəpa, Gazlavay a katar sariya fa sləra ata.

¹⁴ Cay, a kəzlamata ata bay-meməcey ta slam ŋga ndəhay maməctakaya aa dəhwa ŋga awaw heyey. Dəhwa ŋga awaw aha na, ara slam masa ndəhay ma da məcam ŋga dey cew da hwad a. ¹⁵ Kwa waawa masa mezəley aŋga mawuzlalakaya daa dərewel ŋga ndəhay ma da hətam heter mendəvey ba ha daa ba na, a kəzlamara aa dəhwa ŋga awaw a.

21

Mey da ray cek hay tabiya masa Gazlavay ma da katərwa mawiya

¹ Fa dəba ha, yah, *Jaŋ, ya da nəkey dey na, ya hətey slam da gazlavay da vad ta slam da hwayak mekele mawiya. Hwiyak ta slam da vad masa ŋgeeme heyey na, daa saba. Aa slam ata na, cek hay cəpa mawiya. Asaya, bəlay hay tabiya na, taa zədfam sem. ² Asaya, ya hətar *Jeruzelem, berney ŋga Gazlavay. Berney a, a pey mawiya, fa sawa ta fa Gazlavay da vad ŋgada hwayak. Gazlavay ta ka berney a la maaya maaya, a mbey kalah anda dam ma diyey vaw cay ŋgada way zel. ³ Asaya, ya cəney day faa guzlwa ta gədaŋ daa slam-menjey

20:14 20.14 20.10; 1Kwr 15.26; meməcey ŋga dey cew: 2.11

20:15 20.15 3.5 **21:1** 21.1 21.5; Iz 65.17; 2Pi 3.13 **21:2** 21.2 3.12; 19.7; 21.9–22.5; 22.17; Iz 52.1; Mt 22.2; Gal 4.26; Heb 11.16; 12.22

ŋga bay heyey, a ləvey: «Nəkmara, Gazlavay aa manjakaya da wuzlah ndəhay. Gazlavay a, ta ray aŋga, a da njey ta ndəhay a. Ndəhay a ŋgene may, a da təram ŋga ndəhay aŋga hay. Aŋga na, a da njey ŋga Gazlavay ata.

⁴ A takwadatara matəway daa dey ata la cəpa. Ndəhay fa da məcam daa saba. Anda kede, matəway-vagay daa saba. Ndəhay fa daa huram daa saba may. Kwa vaw fa da catar a ndəhay daa saba səlak, maja cek hay masa ŋgeeme taa zədam sem cəpa.»

⁵ Fa dəba ha, ndaw masa manjakaya daa slam-menjey heyey aa guzley, a ləvey: «Nəkmara, ya da katərwa cek hay tabiya mekele.» Menjey nekədsey, a ləvya: «Wuzlala cek masa yah ma wuzzdakawa kede, maja ara mey masa fara fara, membərzley da hwad a daa ba səlak.» ⁶ Cay, ndaw a, a ləvya saya: «Sləra ha ta ndəvey cay. Yah na, ndaw masa ŋgeeme, asaya yah ndaw madagway-dakw. Yah ndaw ma katərwa cek hay tabiya, asaya, yah ma ndəvdata. Ndəhay masa yam fa katar na, ya da vəltar yam ŋga maaya daa wurak, yam masa ma vəley heter mendəvey ba. ⁷ Kwa waawa ma fəna *Satan, bay-malula, ta gədaŋ na, ya da vəldara cek hay a kede cəpa. Yah, Gazlavay, ya nəkfar dey la fa ndaw aha. Ya da njey ŋga Gazlavay aŋga. Aŋga may, a da tərey ŋga bəzey adaw. ⁸ Ama ndəhay

21:3 21.3 7.15; Lev 26.12; Ez 37.26-28; Zak 2.9; 2Kwr 6.16 **21:4** 21.4 7.17; Iz 26.19; 35.10 **21:5** 21.5 5.7; 21.1; Iz 43.19; 2Kwr 5.17; mey fara fara: 19.9 **21:6** 21.6 1.8; 7.17; 22.1; Iz 55.1; Zak 14.8; Jaŋ 7.37 **21:7** 21.7 2Sam 7.14; Ez 11.20

masa ta mandərzay daa dey, ndəhay masa ma mbəkdamaya sem, ta ndəhay masa mazləfkaya, leŋ ndəhay ma kədam ndaw vagay, ndəhay masa ma lam vaw saw da palah, leŋ ndəhay ma ka maazla hay maaya ba ta ma ta kuley hay, asaya, ndəhay ma mberzlam hay tabiya, slam ata na, daa dəhwa ŋga awaw masa ta aŋwa maa kuray-bəzey, ma gədəy njəm-njem. Ngene, ara meməcey ŋga dey cew.»

*Mey da ray Jeruzelem, berney masa Gazlavay
ma ləma mawiya*

⁹ Fa dəba ha, maslaŋ ŋga Gazlavay pal a ŋgəchawa ŋgada fa yah. Ara maslaŋ pal da wuzlah maasala hay masa taasa hay ta banay hay ŋga madagway-dakw marəhdatakaya da hwad a heyey. Masa aa ma ŋgəchawa la fa yah na, ta', a ləvya: «Sawa fede amba ya wuzdakawa kwakwa ŋga Bəz-təbaŋ.»

¹⁰ Masa yah ma wusey fa aŋga cay na, *Mesəfney ŋga Gazlavay ta', a sawa a ray adaw. Cay, maslaŋ ŋga Gazlavay ta', a handaya aa ray ŋga aŋwa maazəma, a wuzdiwa *Jeruzelem, berney ŋga Gazlavay, fa pawa salay da vad, da fa Gazlavay. ¹¹ Berney a, a wedsey kulŋgwad kulŋgwad ta mewedsey ma sawa ta fa Gazlavay. Mewedsey a aŋga anda aŋwa maaya ma hədkey ba. A mbey kalah anda aŋwa hay maaya ma wadam pəlŋged pəlŋged anda bangəra daa pas.

¹² Berney a, ray a mazlərkaya telelen ta mahwal

meeþer e, magəlkaya maazəma. Mey-slam hay ɳga mahwal ɳga berney a na, ata kuraw a ray a cew. Maslaŋ hay kuraw a ray a cew fa jədmata mey-slam hay a. Asaya, mezəley ɳga səkway ɳga *Israyel kuraw a ray a cew mawuzlalatakaya pal pal fa mey-slam hay a. ¹³ Mahwal ɳga berney a na, ata dey məfad. Yaw, ta dey məfad ata na, mey-slam hay maakar maakar daha. ¹⁴ Vərza ɳga mahwal a na, makakaya ta anǵwa hay mahura mahura kuraw a ray a cew. Mezəley ɳga ndəhay meslərey ɳga Bəz-təbaŋ mawuzlalatakaya pal pal fa anǵwa hay a.

¹⁵ Maslaŋ ɳga Gazlavay masa maa guzlyá heyey na, aa ta zlanday ɳga bərey magaza da har. Ara zlanday ma wey megəley ɳga cek hay. A da wa berney a, lej mey-slam hay ta mahwal ɳga berney a may. ¹⁶ Mahwal ɳga berney a na, maləmkaya zeedere, dey məfad ata rəkrak. Zazam ɳga berney a, a key kəlemeeter gabal cew ta temere cew *. Megəley a may, ata letek. ¹⁷ Fa dəba ha, maslaŋ heyey ta', a wa megəley ɳga mahwal ɳga berney a. Megəley a na, meeter kwakwar maasala a ray a maakwaw. A wa anda ndəhay ma wam cek hay mandaw mandaw. ¹⁸ Mahwal a na, maləmkaya ta anǵwa mezəley «jaspa», ma wedey ɳgəl-ɳgel. Berney a may, maləmkaya ta bərey magaza masa maaya

21:12 21.12-13 7.5-8; MC 35.22-26; Mab 28.21; Ez 48.30-35

21:14 21.14 Heb 11.10; Ef 2.20 **21:15** 21.15 11.1; Ez 40.3

* **21:16** 21.16 kəlemeeter gabal cew ta temere cew: Ta mey Gərek a ləvey, «a key stadiya gabal kuraw a ray a cew.» Lamba kuraw a ray a cew a wudey ɳga ləvey cek manjar ɳga zləbey.

21:16 21.16 Ez 48.16-17

ma wedey anda baŋgəra. ¹⁹ Vərza ɳga mahwal a na, mapakaya ta aŋgwa hay mekele mekele ma hədkey ba. Aŋgwa ɳga wurza ma pey ɳgeeme na, mezəley «jaspa». Aŋgwa ɳga dey cew e mezəley «safir», ɳga dey maakar a mezəley «agat», ɳga dey məfad a mezəley «emerat». ²⁰ Aŋgwa ɳga dey zlam a mezəley «awnikis», ɳga dey maakwaw a, «sardəwan», ɳga dey maasala a, «kərizawlit», ɳga dey daaŋgafad a, «beril», ɳga dey zlam-letek a, «tawpaz», ɳga dey kuraw a, «kərisawpəraz», ɳga dey kuraw a ray a letek e, «turkwaz», leŋ aŋgwa ɳga dey kuraw a ray a cew e, mezəley «ametista» †. ²¹ Mey-slam hay kuraw a ray a cewete na, makatakaya ta aŋgwa ma mbey kalah, kuled kuled anda bersle. Mey-slam pal na, makakaya ta aŋgwa ha pal may. Bəwal mahura daa berney a na, makakaya ta bərey magaza masa maaya anda kwalaba masa ndaw a gwa a nəkey dey a dey laŋgar.

²² Daa berney a, yah, *Jaŋ, ya ta hətar *Way-mekey-kwakwas ɳga Gazlavay daa ba, maja aa slam ɳga way a na, ara Bay Gazlavay, Gazlavay masa ta gədaŋ ma fənta cek hay tabiya, leŋ Bəz-təbaŋ aŋga. ²³ Asaya, berney a, fa wudey pas ta kiya ɳga wadsamawa a ray a daa saba, maja mewedey ɳga Gazlavay fa wada, Bəz-təbaŋ heyey na, fa wada berney a anda petərla.

²⁴ Səkway hay cəpa da bəla a da pəkam daa

21:18 21.18-21 21.11; Iz 54.11-12; Ez 28.13 † **21:20** 21.20
 Aŋgwa hay a cəpa na, ara aŋgwa hay maaya ma hədkam ba,
 mewedey ata wal wal. **21:22** 21.22 11.17 **21:23** 21.23 22.5;
 Iz 60.1-2, 19-20; 24.23

mewedey anja ha. Bay hay masa sləmay ata fa zəley, a da samawa ta cek ata hay masa maaya ŋgadaa berney a. ²⁵ Mey-slam hay ŋga berney a, a da njam mawurtakaya hipas. Kwa ndaw fa da gərcata daa saba səlak, majə fetede he na, tavad a key daa saba. ²⁶ Ndəhay daa hwayak hay cəpa da bəla masa sləmay ata fa zəley a da handamərwa cek hay mekele mekele maaya hay ŋgadaa berney a, amba a həslmar ray a Gazlavay. ²⁷ Ama kwa cek masa ta dəlay na, fa da mbəzey aa berney a daa ba. Asaya, ndəhay ma mbərzlam ta ndəhay ma kam cek hay maaya ba mekele mekele cəpa fa da mbəzam daa ba may. Ma da mbəzam na, si ndəhay masa mezəley ata hay mawuzlalatakaya daa dərewel ŋga ndəhay ma da hətam heter mendəvey ba, dərewel masa ŋga Bəz-təbaŋ heyey.

22

¹ Fa dəba ha, maslaŋ heyey a wuzdiwa wayam ŋga yam masa ma vəley heter mendəvey ba. Yam a kəlar kəlar, dey a hətey gurgwar a wurza, a bawa daa slam-menjey ŋga Bay Gazlavay ta ŋga Bəz-təbaŋ. ² Yam a, a vevey da wuzlah bəwal ŋga berney heyey. Ta dey cewete ŋga wayam a na, wudez daha ma vəley heter mendəvey ba *, a yam babəza dey kuraw a ray a cew fa mevey. Anda kedə, a yam dey pal fa

21:24 21.24 Ps 68.30; Iz 60.3 **21:25** 21.25-26 Iz 60.11 **21:27** 21.27 21.8; 22.15; Iz 35.8; 52.1; Ez 44.9; 1Kwr 6.9-10; 2Pi 3.13; dərewel ŋga ndəhay ma da hətam heter mendəvey ba: 3.5

22:1 22.1-2 21.6; Ez 47.1-12 * **22:2** 22.2 wudez ma vəley heter mendəvey ba: Nəka MC 1.9; 3.22.

kiya. Gwaslaf ḥ̄ga wudez e, ara slalak masa ma mbøldata ndøhay daa hwayak hay tabiya. ³ Daa berney a, cek hay masa Gazlavay ma nøsta sem na, kwa pal daa ba sølak. Daha na, slam-menjey ḥ̄ga Bay Gazlavay ta ḥ̄ga Bøz-tøbaŋ, lenj ndøhay ma ka sløra aŋga hay fa namar ray. ⁴ Ndøhay a, a høtmar dey ḥ̄ga Gazlavay la. Asaya, Gazlavay a wuzlala mezøley aŋga la fa døŋgay ata. ⁵ Daa berney a, tavad fa da key daa saba. Pas ta petørla hay na, sløra ata daa saba may, majø ara Bay Gazlavay ta ray aŋga ma da wadata ndøhay da hwadø a. A da wam da ray cek hay tabiya ḥ̄ga sørmataw.

Mey da ray Yesu ma da vøhwa a bøla

⁶ Cay, maslaŋ ḥ̄ga Gazlavay heyey a løvya saya: «Mey hay tabiya masa kah ma cøndata kede na, ara mey hay fara fara, kwa membørzley da hwadø a daa ba sølak. Bay Gazlavay ta vøltar Mesøfnøy aŋga la ḥ̄gada ndøhay ma tøla mey aŋga, ḥ̄ga wuzdamara mey aŋga. Ara aŋga ma slørdørwa maslaŋ aŋga ḥ̄ga wuzdatara cek masa ma da key ḥ̄gada fa mey nekødøy a ma ka sløra aŋga hay.»

⁷ Yesu a løvey: «Wam vaw, menjey nekødøy fedø, ya vøhwa la. Maaya ḥ̄ga Gazlavay a sawa la a ray ndøhay ma tøbmara mey hay daa derewel kede, ara mey masa Gazlavay ma wuzdørwa da ray cek ma da key.»

22:2 22.2 21.21; wudez: 2.7 **22:3** 22.3 7.15; Jer 3.17 **22:4**
22.4 14.1; Ps 17.15; Mt 5.8 **22:5** 22.5 1.6; 21.23; Dan 7.18, 27
22:6 22.6 1.1; 10.7; 19.9; SNM 11.27-28; 13.1 **22:7** 22.7 3.11;
22.12, 20

8 Yaw, ara yah, *Jaŋ, ma cənda mey hay a kede tabiya ta sləmay adaw. Asaya, ara yah ma hətatar cek hay tabiya ma kam kede ta dey adaw. Masa yah ma cənda mey a ta yah ma hətatar cek hay a cay na, ta', ya regedey fa mey ŋga maslaŋ masa ma wuzdatiwa cek hay a kede cəpa, amba ya həlma. **9** Daa ŋgene, a ləvyā: «Ka regedey fa mey adaw anda kede na, maja me? Yah na, ndaw ma ka sləra ŋga Gazlavay anda kah ta məlmakw hay ma təlam mey ŋga Gazlavay, leŋ ndəhay siya hay ma təbmara mey daa dərewel kede aa mevel ata. Maaya ka regedey, ka dərey daŋgay na, ŋgada Gazlavay gway.»

10 Fa dəba ha, maslaŋ ŋga Gazlavay aa guzlyā saya, a ləvey: «Mey masa Gazlavay ma wuzdakawa, kah ma wuzlala aa dərewel ŋgene na, ka da bada aa mevel akah ba, ama wuzdatara a ndəhay, maja cek hay masa mey hay a ma wuzdamatərwa ŋgene na, a kam la fiyaw.

11 Anda kede, ndəhay ma ka cek ta cəved e ba na, ŋga kamara kəne cəŋga. Ndəhay ma kam cek maaya ba ma ka hwaray na, ŋga kamara kəne cəŋga. Yaw, ndəhay masa ma kam sləra maaya na, ŋga kamara kəne cəŋga. Asaya, ndəhay masa ma vəldamara ray ata ŋgada Gazlavay ma njam manjar mebərey na, ŋga njam kəne.»

12 Cay, Yesu ta', aa guzley, a ləvey: «Wam vaw, maja menjey nekədəy fedə, ya vəhwə la. Ya da sawa ta cek da har, amba ya wurkara mawurbay ŋga ndaw a, ndaw a təde fa sləra masa aa ma

ka. **13** Yah na, ndaw masa ɳgeeme, asaya yah ndaw madagway-dakw. Yah ndaw ma katərwa cek hay tabiya, asaya, yah ma ndəvdata.»

14 Maaya ɳga Gazlavay a sawa la a ray ndəhay masa ma pərmata zana ata hay. Ata na, ata ta cəved ɳga mbəzey aa berney ɳga Gazlavay ta daa mey-slam hay ɳga mahwal ɳga berney a. Asaya, ata ta cəved ɳga zəmey babəza ɳga wudez ma vəley heter mendəvey ba.

15 Yaw, ndəhay ma kam cek maaya ba ma ka hwaray, ndəhay ma kam maazla maaya ba hay lej ndəhay ma lam vaw saw da palah na, fa da mbəzam aa berney a daa ba səlak. Asaya, ndəhay masa ma kədəmndaw vagay, ndəhay ma ta kuley hay, lej ndəhay ma mbərzlam mandaw mandaw na, a da njam daa ambaw, fa da mbəzam daa ba may.

16 «Yah, Yesu, ya ta slərdərwa maslaŋ adəw la ɳga wuzdatara mey a kede ɳgada ndəhay daa mecəmey-ray hay ɳga ndəhay adəw hay. Yah na, ndaw ma yawa daa səkway ɳga Bay *Davit. Yah, batay ma wedey njuzl a ta slam ɳgaa pərek.»

17 Ata *Mesəfnay ɳga Gazlavay ta kwakwa mawiya heyey a ləvmar a Yesu: «Vəhwə.»

Akwar masa ma jəkam sləmay fa mey hay a kede, si ka ləvmar may: «Vəhwə.»

Yaw, ndəhay masa yam fa katar, ɳga samawa ɳga sam yam. Kwa waawa ma wudey ɳga sey

22:12 22.12 2.23; 6.10; 15.3; 16.5-6; 19.2, 11; 20.12-13; 22.7; Ps 28.4; MM 24.12; Jer 17.10; Mt 16.27 **22:13** 22.13 1.8 **22:14** 22.14 7.14; Ps 118.19-20; wudez: 22.2 **22:15** 22.15 21.27; Ef 5.5 **22:16** 22.16 1.1; 5.5; batay ma wedey njuzl a ta slam ɳgaa pərek: 2.28; Mesl 24.17

yam na, ḥga sey yam ma vəley heter mendəvey
ba ḥga maaya.

Mendəvey ḥga mey hay a

18 Yah, *Jaŋ, ya fa kətata ndəhay tabiya ma cəndamara mey masa Gazlavay ma wuzdərwa daa dərewel e kede: da ndaw ta pey mey mekele la a ray masa daa dərewel kede na, Gazlavay a da pa ndaw aha ḥga sərey banay anda mawuzlalakaya daa dərewel e kede heyey.

19 Yaw, da ndaw ta guhey mey a pal masa Gazlavay ma wuzdərwa daa dərewel e kede la na, Gazlavay fa da vəlar cəved ḥga zəmey babəza ḥga wudez ma vəley heter mendəvey ba heyey daa ba səlak, anda mawuzlalakaya daa dərewel e kede. Asaya, ndaw aha fa da hətey cəved ḥga mbəzey aa berney ḥga Gazlavay kede daa ba səlak, anda mawuzlalakaya daa dərewel e kede.

20 Yesu, ndaw ma key sede fara fara ta cəved e da ray mey hay a kede, aa guzley, a ləvey:
«Ahaw, ya fa vəhwə wure kede.»

Amen. Yesu, Bay Mahura, sawa!

21 Anja maaya ḥga Bay Mahura Yesu ḥga njey ta ndəhay tabiya.

**Mejøwey-mey Mawiya
Mofu-Gudur: Mejøwey-mey Mawiya New Testament
Le Nouveau Testament en langue Mofu-Gudur
(Cameroun)**

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Mofu-Gudur)

Contributor: Aramaic Bible Translation, Inc.

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

2b021919-36cf-59da-a35f-10c5e5548811